

नैपालको पहिलो बौद्ध मासिक आनन्दभूमि

२०६८ वेत्यः पुनिः- भाद्र पूर्णिमा वर्ष ३९
बु.सं. २५५५

अंक ५
ने.सं. ११३१

The Ananda Bhoomi (Year 39, Vol. 5)
A Buddhist Monthly :August/September 2011

प्रमुख सल्लाहकारः

भिक्षु कुमार काशय प्रमुख (भिक्षु, आ. कु. वि.)
भिक्षु मैत्री महास्थविर (अध्यक्ष, आ. कु. वि. संस्था)

सल्लाहकारः भिक्षु धर्मर्ति (सचिव, आ.कु.वि.)

व्यवस्थापकः भिक्षु अस्सन्जि, आनन्द कुटी विहार, ४२७९४२०

व्यवस्थापन सहयोगीः भिक्षु सरणांकर

वितरण तथा अर्थः भिक्षु पियदस्ती

वितरण सहयोगीः विवेक महर्जन

लेखा व्यवस्थापनः सुरेश महर्जन, स्वयम्भू

आवरण डिजाइन/मित्री सेटिङः विनोद महर्जन

कम्प्यूटर सज्जा : राजकुमार छुका, छ्वप

सम्पादन सहयोगी

भिक्षु वजिरज्ञाण, बुद्धविहार भृकुटीमण्डप

सम्पादक/प्रकाशन संयोजकः

कोण्डन्य

बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, ४२२६७०२

वितरणार्थ सहयोगीहरः

बुद्धजयन्ती समारोह समिति (श्रीघः), शाक्य वाच शप-बनेपा, अ. इन्द्रावती, सुश्री वीणा कंसाकार, सुश्री शकुन्तला प्रधान, श्रीमती केशरी वज्राचार्य, सुवर्णमुनि शाक्य (मैरहवा), नरेश वज्राचार्य (बुटवल), विद्यादेवी शाक्य (बुटवल), याम शाक्य (वेनी), सर्जु वज्राचार्य, देवेन्द्र शाक्य (पाल्पा), उत्तममान बुद्धाचार्य (पोखरा), कृष्णप्रसाद शाक्य (बाग्लुङ), विजय गुरुङ (लमजुङ)।

मुद्रणः

आईडियल प्रिन्टिङ प्रेस, ग्वार्को, ललितपुर, फोनः २९२०२३५

प्रकाशकः

आनन्दकुटी विहार

आनन्द कुटी विहार, स्वयम्भू, फोनः ४२७९४२०
का.जि.द.नं. ३४/०३४/०३५/म.क्ष.हु.नि.द.नं. ७/०६/६२

बुद्धवचनामृत

सुखो बुद्धानं उप्पादो - सुखा सद्धम्म देसना ।
सुखा संघस्स सामग्री - समग्रगानं तपो सुखो ॥

अर्थात् : बुद्धहरूको जन्म हुनु सुखदायक हो, सद्धम्मको उपदेश सुखदायक हो भने एकतायुक्तहरूको तपस्या पनि सुखदायक हो ।

बुद्धपिनि जन्म सुखदायक खः; सद्धम्मया उपदेश न्यने दइगु सुखदायक खःसा छधी-छप्पाँय्कथंया एकतारुपी तपस्या नं सुखदायक खः ।

Happy is the birth of Buddhas. Happy is the teaching of the sublime Dhamma. Happy is the unity of the Sangha. Happy is the discipline of the united ones.

- धम्मपद, १९४

सम्पर्क कार्यालय

आनन्द भूमि

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं ।

फोनः ४२७९४२०

E-mail : anandakutivihar@gmail.com

kondanya@soon.com

anandakutivihar@ntc.net.np

Website: anandakutivihar.com.np

वार्षिक रु. १५०/-

एकप्रति रु. २०/-

वार्षिक ग्राहक बनी सहयोग गराउ ।

आनन्दभूमि

सम्पादकीय

धर्मोदयको चुनावी विवाद उत्कर्षमा

बुद्धजन्म-भूमि नेपालमा समस्त बौद्धहरूकै छाता संगठनको रूपमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पहिचान स्थापित बौद्ध संस्था हो-धर्मोदय सभा । धर्मोदयको पृष्ठभूमिले गरिमामय विगत इतिहासलाई स्मरण गराउँदछ । राणाकालको अन्य एवं प्रजातन्त्रको गोधुलीसँगै यत्रतत्र सर्वत्र देखिएको परिवर्तन प्रवाहले समग्र नेपाली जनमानस एवं सम्बद्ध सबै क्षेत्रमा आयामिक परिवर्तन भएको देखिन्छ । जतिबेला वाक स्वतन्त्रता, प्रकाशन स्वतन्त्रता, धार्मिक-सामाजिक-आर्थिकलगायत राजनीति स्वतन्त्रतामाथि ताला लगाइएको थियो, त्यतिबेला जनस्तरले सबै परिवर्तनमुखी भई आफूसम्बद्ध क्षेत्रलाई अगाडि बढाउन मरिमेट्ने प्रयासस्वरूप आन्दोलन गर्नु स्वाभाविक हो । त्यतिबेला बुद्धधर्म र नेपाल भाषाको लागि पनि आन्दोलन नै गर्नुपन्यो । श्री ३ चन्द्र शाश्वरले ५ जना लामा घेलुङ्हहरूलाई निष्काशन गर्नु, स्वयम्भू ज्ञानमाला भजनको गतिविधिमाथि गिर्वेनजर राखी नानातवरणे दुःख दिनु, पुनर्जागरित थेरवाद बुद्धधर्ममा दीक्षीत ८ जना प्रव्रजित भिक्षु-श्रामणेरहरूलाई श्री ३ जुद्ध शाश्वरले देश निकाला गर्नु, नेपालभाषाप्रति सौतेमी व्यवहार गर्नुजस्ता अलोकतान्त्रिक शासकीयहरूको व्यवहारका कारण त्यतिबेला बुद्धधर्म र नेपालभाषा क्षेत्रीय आयामिक एकताबद्ध सहकार्य भएको थियो ।

२००९ श्रावण १५ गते भिक्षुहरूलाई स्वदेशबाटै निष्काशन गरिएपछि २००९ मंसिर १५ गतेका दिन सारनाथ (भारत) मा परम पूज्य भिक्षु ऊ. चन्द्रमणि महास्थविर (बर्मीज) को अध्यक्षतामा भारतीय भिक्षु भद्रन्त आनन्द कौसल्यायन उपसमाप्ति, नेपालीहरू भिक्षु अमृतानन्द मन्त्री (सचिव), के. भिक्षु महानाम कोविद उपमन्त्री, श्री उपासक मणिहर्षज्योति कोषाध्यक्ष, सदस्यहरू ऊ. कितिमा महास्थविर (बर्मीज), भिक्षु धर्मालोक, भिक्षु अनुरुद्ध, श्री एम. पी. प्रधान (महाप्रज्ञा) बसेर धर्मोदय सभा स्थापना गरिएको गौरवमय इतिहास यहाँ स्मरण गर्नु प्रासङ्गिक होला । आयामिक उद्देश्यसहित धर्मोदय सभालाई कालिम्पोङ्गमा फलाउने फुलाउने कार्यमा भाजुरल्न साहू-मणिहर्ष ज्योति परिवारको दातृ-संरक्षकत्व प्राप्त भयो । यसपछि २०१३ सालमा चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनजस्तो ऐतिहासिक अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन गरी ४२ वटा राष्ट्रको सहभागितामा बुद्धको जन्म लुम्बिनी-नेपालमा भएको तथ्य उजागर गर्न धर्मोदय सफल भयो । सम्भवतः यसपछि धर्मोदयको गतिविधिमा शून्यता छायो, देशको राजनीति परिवर्तनका कारण पनि त्यसो भएको हुनसक्छ । त्यसपछि २०४२ सालको १५ औं विश्व बौद्ध सम्मेलनको सफल आयोजनापश्चात धर्मोदय सभाले नयाँ जीवन पायो । जीवन्ततासँगै राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलनले पनि उर्जा प्राप्त गन्यो । आचार्य डा. भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर, मणिहर्ष ज्योति, लोकदर्शन वज्राचार्यजस्ता हस्तीहरूको योगदानका कारण धर्मोदयले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय ख्याति प्राप्त गरेकै हुन् । यो गरिमामय इतिहासको मूल्यांकल हुँदै जालान् । तर यसलाई निरन्तरता दिन समयसापेक्षित तवरले अघि बढन थेरवाद, महायान, वज्रयानका धर्मगुरुहरूको नेतृत्वमा २०४३ सालमा धर्मसमन्वयको भावनालाई मजबूत पार्न जुन

नयाँ विधान पारित गरी अगाडि बढने कार्य भयो, त्यसपछि धर्मोदयले राष्ट्रियस्तरमा अगाडि बढन मार्ग प्रशस्त गरेकै हो । यसको जिम्मेवारी कार्यक्षेत्र, सरोकारिता पक्ष समेत विस्तृत दायरामा फैलिएराएको छ ।

वर्तमान धर्मोदयले विधानतः वार्षिक साधारण सभा र चुनावी प्रकृयाद्वारा अगाडि बढन खोज्नु सकारात्मक पक्ष हो । ६८ औं साधारण सभा र चुनाव गर्न भनी यही भाद्र ४ र ५ गतेको पूर्व घोषित कार्यक्रमलाई एककासी एकपक्षीय रूपले बहानाबाजी गर्दै मनोमानी ढङ्गले सम्पूर्ण चुनावी प्रकृया नै रह गर्न अनुवित, अदूरदर्शी निर्णयका कारण धार्मिक गौरवयुक्त धर्मोदय सभा नरान्नोसँग विवादमा मुछिएको सम्बद्ध सबैका लागि दुःखद विषय भएको छ । यसपालि थेरवादी भिक्षु अध्यक्ष हुने पालोमा महासचिव एवं अर्थभार कोषाध्यक्ष पदमा भिक्षुहरूको उम्मेदवारीकै कारण अनावश्यक शंकालाई बढावा दिने कार्यमा संस्थापन पक्ष लानु हुन्छ या हुँडैन, यो सोचनीय विषय हो । विगतमा भिक्षुहरूले प्रशासकीय सचिवस्तर पद सम्हालेको इतिहास नरहेको होइन । भिक्षुहरू प्रशासकीय पदमा बस्दा सम्मानित एवं श्रद्धा-आस्थाका कारण उहाउहरूलाई काम अहाउनु शोभनीय हुँडैन भन्ने तर्क सतही कुरा मात्र हुन् । त्यसै कुरालाई मर्यादित एवं धर्मगौरवपूर्वक अनुरोध गर्दा के बिग्रिन्छ र? थेरवादी भिक्षुहरू तथा मणिहर्ष ज्योतिजस्ता दातृ पक्षका कारण संस्थापित धर्मोदय सभामा हाल भिक्षुहरू अपाच्य हुनेजस्तो विधिव्यवहार गर्नु ठीक होला र? जहाँसम्म थेरवादीकरण गरी अन्य यानलाई पाखा लगाउँछन् कि भन्ने मन गढत्ते सवाल छ, यो वनको बाधले नखाए पनि मनको बाधले खाने प्रवृत्ति नै भएमा पनि विधानतः कामकारावाही गर्न कसैले कसैलाई रोक्न सक्दैन । त्यसैले यदि धार्मिक संस्थाअनुरूप धर्मोदय सभा अगाडि बढिरहेको कुरा सम्बद्ध जगतलाई विश्वस्त पार्न हो भने लोकतान्त्रिक पद्धति अपनाउनेतिर लाग्ने कि यथास्थितिमै भुण्डिएर पदलोलूपकै लेसोभै टाँसिएर बस्ने?

स्वयं अध्यक्ष पण्डित बद्रीरत्न वज्राचार्यलाई निषेध गरेर मनोमानी ढङ्गले गैरजिम्मेवारीपूर्क निर्वाचन प्रकृया रह गर्ने कार्यले लेसो प्रवृत्तिकालाई हाइसञ्चो भएको होला भने धर्मोदयका शुभचिन्तकहरूलाई चिन्तित तुल्याएको छ भन्ने जनमत तयार हुँदैछ । थरिथरिका आवश्यकअनावश्यक बहानाबाजी तेस्याएर भाद्रबाट पुषमहिनामा धकेलिएको चुनावी प्रकृयाअन्तर्गत अन्य राजनीतिक क्षेत्रमा अपनाइने घृणित खेलपद्धतिलाई पुनः विवादास्पद ढङ्गले कार्यव्यवहार गरिनु हुन्न । यसमा पुनः गल्ती डोहन्याउने गरी जसरी हुन्छ जित्ने दाउमा जे गरे नि हुन्छ भनी अगाडि बढन खोजे उचित न्यायका लागि सम्बन्धित क्षेत्रमा ढोका घब्घच्याउन वैधानिक उपचारको खोजी गर्नु समयको आवश्यकता हुनसक्छ । जे होस, नेपालकै जेठो धार्मिक गौरव बोकेको राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय ख्यातिप्राप्त नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गरिरहेको धर्मोदय सभाजस्तो गरिमामय संस्थाको उद्देश्यमुताविक अगाडि बढनु/बढन प्रेरित गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हो । यस संवेदनशील घडीबीच जिम्मेवारी बोध सबैमा हुनु सबैको लागि सुखकर एवं सुखद विषय हुन्छ ।

३ —
जिम्मेवारी

विषय-सूचि

क्र.सं.	विषय	लेखक	पृष्ठ
१.	जीवन सुखमय हुने चारवस्तु	भिक्षु अश्वघोष महास्थिवर	४
२.	यसोज र मौन शिक्षा	सत्यनारायण गोयन्का	६
३.	पञ्चशीलको महत्व	डा. गणेश माली	८
४.	स्वयम्भू-प्रतापपुरको सन्देश	डा. भगवान दास मानन्धर	१०
५.	धर्मोदय सभामा भिक्षुहरु किन अपाच्य ?	कोण्डन्य	१२
६.	धर्मोदयलाई सहमतिपूर्वक अगाडि बढाओ	हेरारत्न शाक्य	१५
७.	के छ धर्मोदय सभाभित्र ?	ओमकाजी ताम्राकार	१६
८.	किन धर्मोदयको चुनावी प्रकृया रहे ?	सुनील महर्जन	१८
९.	डराउने बानी	शुभरत्न शाक्य	१९
१०.	बुद्धको अन्तिम यात्रा विवरण-६	दुण्ड बहादुर बज्ञाचार्य	२०
११.	शील पारमिता	आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप	२२
१२.	धर्मोदय सभायात भित्तुना	हेरारत्न शाक्य	२३
१३.	व्यग्र जातक	अनु. अष्टमुनि गुभाजु	२४
१४.	VOW MEMORIES! YOU ARE	Bhante Ananda	२५
१५.	Intention and Chance	Prof. Suwarna Sakya	२६
१६.	Meditation and Reflection IV	Bhikkhu Upatissa	२७
१७.	बौद्ध गतिविधि		२९

जातक : बोधिसत्त्वया सम्पूर्ण बाखँ

पिदनीन ! पिदनीन !! पिदनीन !!!

अनुभवी अनुवादक भाजु दुण्डबहादुर बज्ञाचार्यजुया ल्हातं सललं वंकः याउँक अःपुइःकः व थुइःकः नेपाल भाषाय् अनुवादित सम्पूर्ण ५४७ पु जातक बाखं प्रत्येक छेय छेय संग्रह याना तये माःगु ब्वने माःगु, ब्वंका न्यने माःगु ग्रन्थत याकने पिदने त्यंगु भी सकसियाँ लागी अतीव धर्मगोरवया विषय खः ।

२०×३० बाइ द साइजया लगभग निःत्यां मयाक पृष्ठ दुगु छकोलं खुग् (6 Volumes) या सेट आः तक नेपाल भाषाया इतिहासय् गुंगु विधाय् गुबले पिहाँ मवःनिकथं प्रथमवार पिहाँ वये त्यंगु दु । सीमित रूप्य पिदनीगु थुपि जातक सेट पिहाँ वये न्त्यो थः सम्बन्धित विहार वा संघसंस्थाय् वा क्वय्या ठेगानाय् सम्पर्क तया थःथःपिनिगु नां च्चका आरक्षण याना बिज्याहुँ/दिसँ । धर्मया मूल ग्रन्थ अध्ययन याना मूल खँ थुइकेत थःत अवसर चूलाका बिज्याहुँ/दिसँ ।

प्रत्येक थेरवादी विहारया प्रमुख भन्ते/गुरुमां वा बौद्ध संघसंस्थातयसं उपरोक्तकथं आरक्षण इच्छुक व्यक्तिपिनिगु नां, ठेगाना, फोन नं आदि संग्रह याना जिपिनापं यथाशिष्ट सम्पर्क तयेत इनाप दु । सीमित जक सेट छाये जुझु जुया लिपा मदय्का नुगः मछिका: च्चनेमाले फु ।

लुमंके बहःजु, न्याना बिज्याइगु/दीगु प्रत्येक ग्रन्थ सेटपाखें बुद्धशासनयात बालागु तिबः जूवनी । श्रद्धालु प्रकाशक परिवारपाखे पिदनीगु जातक ग्रन्थ सेट बिक्रीपाखें प्राप्त जुझु रकम त्रिपिटक बौद्ध ग्रन्थ प्रकाशन कोषय् दुतिनीगु जुल ।

सम्पर्क :

बीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय

पूर्णबहादुर बज्ञाचार्य एण्ड सन्स निवास

गावःबहाल, यल, मोवाइल नं. ९८४९२९७४२९

फोन नं. ५५४३४२५/५५३३३२६

भिक्षु कोण्डन्य

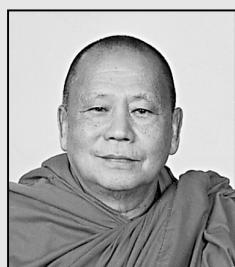
बुद्धविहार, भृकुटीमण्डप

फोन नं. ४२२७७०२/९८५१०४६१८

जीवन सुखमय हुने चारवर्स्तु

संसारका मानिसहरू सबैले सुखपूर्वक बाँच्ने इच्छा गर्दछन् । दुःखपूर्वक बाँच्ने इच्छा कसैलाई हुँदैन । यो स्वाभाविक हो । तर सुख मन परे पनि मानिसको जीवन सुखबाट भन्न-भन्न टार्डिंदै दुःख पछि-पछि लागिरहेको मात्र देखिन्छ । त्यसैले होला बुद्धले भन्नुभएको- “दुक्खे लोको पतिठितो” अर्थात्- संसार दुःखमा नै डुबेको छ, प्रतिष्ठित छ । कुनै कारणविना दुःख हुने होइन । बुद्धको भनाइअनुसार मानिसलाई दुईटा कारणले दुःख हुने गर्दन् ।) जति भएपनि नपुग्ने, असन्तुष्ट, तुष्णा । अर्को भाषामा भन्ने हो भने मोजमस्तीपूर्ण विलासी जीवनको इच्छा । त्यस्तै इच्छा र चाहनाले घूस, कमिशन, भ्रष्टाचार, देहव्यापार आदि समस्या देखापरेका छन् ।

अर्को कारण- मानिसलाई नभइ नहुने दैनिक आधारभूत आवश्यकता पूरा नहुनु । विहान खाइसकेपछि बेलुकी कसरी हातमुख जोड्नेजस्ता समस्या र आर्थिक अवस्थाले नै अधिकांश गरीबि र दुःखको कारण बनेको छ । जीविका चलाउन पर्याप्त आम्दानी छैन भने मानसिक शान्ति हुँदैन, संस्कृति, सम्यता र नैतिकता आदि सबै आर्थिकभारमा निर्भर रहेको हुन्छ ।

भिक्षु अश्वघोष महास्थविर

“विहान खाइसकेपछि बेलुकी कसरी हातमुख जोड्नेजस्ता समस्या र आर्थिक अवस्थाले नै अधिकांश गरीबि र दुःखको कारण बनेको छ । जीविका चलाउन पर्याप्त आम्दानी छैन भने मानसिक शान्ति हुँदैन, संस्कृति, सम्यता र नैतिकता आदि सबै आर्थिकभारमा निर्भर रहेको हुन्छ ।”

आध्यात्मिक उन्नति र चित्त शुद्धताको कुरा हो । अनि मात्र जीवनमा साँच्चैको सुख हुन्छ । अविश्वास मात्र हुनु, अनैतिक जीवनभन्दा इमान्दारी, कर्तव्यनिष्ठ हुनु, विश्वास हुनसक्ने खालको जीवन यापनका कारण जीवन उच्चस्तरीय हुन्छ ।

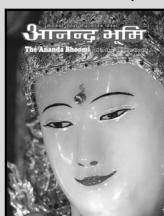
मानिसका जीवनमा आर्थिक सुधार हुनुपर्न कुरा बुद्धको आर्थिक विचार भएको बुझनुपर्छ । बुद्धले मानिसको सुखको लागि चार कुरा पूर्ण हुनु आवश्यक छ भन्नुभएको छ । ती हुन्:-

१) अतिथसुख- खाना, लगाउने, वस्त्र, बस्ने ठाउँ, घर, बिरामी हुँदाखेरि औषधोपचार आदि अति आवश्यक वस्तु आफूसँग छ भने सुख हो । अरू समक्ष हात फैलाउन नपरी चाहिने वस्तु आफूसँग हुने । त्यो पनि

इमान्दारीपूर्वक काखीमुनिबाट पसिना बगाई कमाएको वस्तु हुनुपर्छ । अरूलाई दुःख दिएर, शोषण र अनैतिक रूपले, अर्को भाषामा भन्ने हो भने कालो बजारी गरेर कमाएको धनले साँच्चैको सुख प्राप्त हुन सक्दैन ।

धार्मिक जीवनयुक्त जीविका गर्नेले कसैलाई दास बनाउनका लागि मानिसको विक्रि गर्नु, हिसाको लागि शस्त्र, अस्त्र बेच्नु, मगज बिग्रने र भगडा हुने मादक पदार्थ

यस अङ्क

उपायज्ञु भूमि

पढ्नौं पढ्नाउौं, समयमै वार्षिक ग्राहक बन्नौं

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं, फोन: ४२७१४२०

E-mail : anandakutivihar@gmail.com
anandakutivihar@ntc.net.np

गताङ्कमा

About This issue's Cover Photo:

The five-component Kyaikhmaw Wun Buddha Image that answers all prayers. Only the face, arms and soles of the feet are carved in marble. The rest of the body is carved in wood.

बेच्नु, विष बेच्नु आदि व्यापार गर्नु हुँदैन । बुद्धले भन्नुभए अनुसार रोजगारमध्ये उत्तम कार्य कृषि हो । खेतीपातिले कसैलाई दुःख हुँदैन, यो बहुपकारी कार्य हो । तसर्थ दैनिक जीवनका लागि नभई नहुने वस्तु आफूसँग छ भन्नु एउटा ठूलो सुख हो ।

2) भोगसुख- दुःखकष्ट गरेर कमाएको धन आफूलाई मात्र खाने लगाउने र मोजमज्जा गर्नको लागि होइन, समाज सेवा गर्नलाई पनि हो । यसरी आफू खुसी उपभोग गर्न स्वतन्त्रता हुने भोगसुख हो । त्यसैले बुद्धले भन्नुभएको केवल खाना खानेलाई र लगाउनुलाई मात्र पुग्ने गरी कमाएर पुग्दैन, अलि बढी नै कमाउनु पर्छ । इमान्दारीकासाथ कमाएको धन चारभागमा विभाजन गर्नुपर्छ । एकभाग दैनिक खान, दुईभाग रोजगारमा लगाउन, चौथोभाग पाहुनालाई खुवाउन, बिरामी हुँदा उपचार गर्न तथा समाज सेवाको लागि हो । बेइमानीका साथ अरुलाई दुःख दिई रातारात लखपति हुनेगरी कमाएको धन शुद्ध धन होइन । भ्रष्टाचारका कारण प्रधानमन्त्री, राष्ट्रपतिजस्ताहरु समेत जेल चलान भएका खबर अखबारमा छापिने गर्छन् । यस्तो हुनु आखिर जति भएपनि नपुग्ने तृष्णाले गर्दा अनुचित, अनैतिक काम गरेर कमाएको धनले बेइज्जत मात्र होइन जेलमा बसेर दुःख भोग्नुपरेको हो । त्यसैले धन भएर मात्र भोगसुख हुँदैन । भोगसम्पति ५ प्रकारका छन् :-

क) घरखेत आदि अचलसम्पति,

ख) गाइभैंसी आदि पशुसम्पति,

ग) शिल्पशास्त्र हासिल गरिएको विद्यासम्पति,

घ) आफू जहाँ जहाँ पुगिन्छ, त्यहाँ लैजानसक्ने सुनचाँदी सम्पति,

ड) धर्मकर्म गर्दै जानेजस्तै नैतिकतापूर्णको सुचरित्र जीवन । अर्थात् जहाँ गएपनि मानिसले प्रशंसा गर्ने छायाँजस्तै पछिपछि आइकन सहयोग दिने, भलो हुने सम्पति ।

3) अनण सुख- ऋणी नहुने सुख, अरुसँग सापटी लिइकन जीविका निर्वाह गर्नु नपर्ने सुख । आम्दानी अनुसार काम गर्न आउँदैन भने ऋणी हुनुपर्ने हुन्छ । हुन त सामानको भाउ बढेजस्तै आम्दानी पर्यात भएन भने पनि अरुसँग पैसा सापटी लिए ऋणी हुनुपर्ने हुन्छ । नेवारहरूको संस्कृति र संस्कार छ- इही यायेगु (बेल विवाह) र गुफा राख्ने (बाहा तयेगु) अनि (भ्वासिपह) उत्ताउलो देखाई भोज भटेरको आयोजना गरी ऋणी हुने गर्छन् । विवाह भोज गर्न र छोरीको विवाहमा दाइजो दिन खेत बन्धकी

जीवनसँग भूमि

राख्नेहरु समेत छन् । सापटी नलिइकन जीवन निर्वाह गर्नु पनि ठूलो सुख हो । यस्तो सुख प्राप्त गर्नेहरु कम मात्र होलान् भन्नु अत्युक्ति नहोला । ऋणी हुँदा मानसिक पीरमर्का हुन्छ, शीर ठाडो पारी हिङ्गन् अप्त्यारो हुन्छ । गरीबहरु बिरामी पर्दा अरुसँग औषधोपचारको लागि पैसा सापट लिने गर्छन् । ऋण तिर्न नसकी मृत्यु भयो भने सन्तानलाई कहिल्यै सुख हुँदैन । समाजमा बस्दाखेरि इज्जत प्रतिष्ठा र लोकाचारका लागि पैसा सापटी लिएर काम चलाउनेहरु नभएका होइनन् । धेरैजसो नेवार समाजमा यस्तो अवस्था देखिन्छ । त्यसैले ऋण नबाकी स्वतन्त्र रूपमा बाँच्नु पनि ठूलो सुख हो ।

4) अनवज्ज सुख : निर्दोषपूर्ण जीवन निर्वाह गर्नु पनि सुख हो । माथि उल्लेख तीन सुखमध्ये यो चौथौ निर्दोषपूर्ण जीवन यापनलाई उत्तम जीवन भन्न सकिन्छ । कसैलाई दुःख नदिई बाँच्नु सानो कुरो होइन । कुरा अनुसार काम हुनु र मनलाई शुद्ध पार्नु पर्छ । यो राप्रो कुरा भएपनि आज भोलिको वातावरणमा निर्दोषपूर्वक र इमान्दारीकासाथ जीवन यापन गर्नु असम्भव नै नभएपनि गाहो चाहीं पक्कै हो । भिक्षु जीवन पनि निर्दोषपूर्ण तवरले बाँच्न गाहो छ भन्नुपर्दा अलि अप्त्यारो लाग्छ । बोलि राप्रो भएपनि काम र मनलाई शुद्ध पार्नु सजिलो कुरो होइन । तैपनि निर्दोषपूर्ण जीवन पनि ठूलो सुख हो ।

माथि उल्लेख भएका चारसुख नहुँदा गृहस्थ जीवन मात्र होइन त्यागी जीवन पनि नैतिकतापूर्ण हुनुपर्छ भन्ने पनि आशा मात्र गर्ने हो, तर जीवन ठीक पार्न गाहो पर्छ । प्रयत्न गरे नहुने पनि होइन ।

**पश्चिम नेपाल बस व्यवशायी संघद्वारा
संचालित काठमाडौंदेखि भैरहवा तौलिहवा,
लुम्बिनी, पाल्पा, त्रिवेणी, महेशपुर,
महेन्द्र कृष्ण नगरको बस टिकटको
लागि सम्पर्क गर्नुहोला ।**

कलंकी शाखा : इन्द्यार्ज रामबहादुर कुँवर

फोन: ९८४१३४४०६४

यसोज र मौन शिक्षा

यसोज नामको साधु भगवान्‌को धर्मदेशना सुनेर प्रभावित भई प्रव्रजित भए । उनले ध्यान गरे, त्यसबाट लाभान्वित भए अतः आफ्ना पाँचसय साथीहरूलाई संघमा प्रव्रजित गरेर भगवान्‌ शास्तासँग दर्शन गर्न जेतवन विहारमा आए ।

नयाँ ती भिक्षुहरू विहारमा आएपछि विहारका पुराना भिक्षुहरूलाई भेटे, बस्ने-रहने स्थान मिलाउन, पात्र-चीवरहरू ठाउँ ठाउँमा राख्न दूल्धूलो स्वरमा कराउँदै थिए । विहारको शान्त वातावरणमा कोलाहलले भरिएको थियो । शान्ति प्रिय भगवान्‌को विहारमा यस्तो कोलाहल वातावरण हुनु अनौठो घटना थियो । भगवान्‌ले यस्तो कोलाहल सुन्नु भएपछि आनन्दलाई बोलाएर सोञ्चुभयो-

-आनन्द यो दूल्धूलो स्वरले के को हल्ला भइरहेछ ? कोही माझीले माछा पक्रिएहे जस्तो ?

आनन्दले हल्ला हुनुको कारण बताए ।

भगवान्‌ले यसोजसहित नवआगन्तुक भिक्षुहरूलाई बोलाउनुभयो । विहारको शान्ति भड़ गरेको अपराधमा उनीहरूलाई दण्डस्वरूप भन्नुभयो-

-“भिक्षुहरू, जाऊ । म तिमीहरूलाई विहार छोडेर जाने आज्ञा दिईछु । तिमीहरू मसंग नबस ।”

यस्तो हल्ला गर्ने व्यक्ति वास्तवमा भगवान्‌सँग बस्न लायक थिएन । सबैले टाउको निहुराएर भगवान्‌लाई वन्दना गरे र उहाँको आज्ञा स्वीकार गर्दै आ-आफ्नो पात्र चीवर लिएर जेतवन विहारबाट बाहिरिए । यसोजले उनीहरूलाई बज्जी देशतर्फ लगे । त्यहाँ वग्गुमुदा नदीको किनारामा बसे ।

यसोज एकदम बुद्धिमान व्यक्ति थियो । उनले भगवान्‌ले दिनुभएको दण्डको पूरा लाभ उठाए । गुरुले दिएको दण्डलाई विद्याको माला ठानेर आफ्ना साथीहरूलाई सम्फाए कि भगवान्‌ले बडो अनुकम्पा गरेर नै हामीलाई विहारबाट बाहिर जाने दण्ड दिनुभयो । धेरै कुराकानी गर्नेहरूले धर्मको उपलब्धि गर्न सक्दैन । त्यसैले एकान्तवासमा मौन रहेर उहाँले बताउनुभएको विपश्यना विधिको अभ्यास गर्नुपर्दछ । भगवान्‌लाई सन्तुष्ट गर्न यही नै एउटा तरिका हो । निष्ठावान

सत्यनारायण गोयन्का

“भगवान्‌ले वास्तवमा कसैमाथि अनुकम्पा गरेर नै दण्ड दिनुहुन्छ । उहाँको मन करुणाले सँधै भरिएको हुन्छ । बोधिचित्तद्वारा यसोज र उनका साथीहरूको गतिविधि थाहा पाए, उनीहरूको उपलब्धि थाहा पाए ।”

र ध्यानी भिक्षुहरू देखेर भगवान्‌ सदा प्रसन्न रहनुहुन्छ । यसोजले राम्ररी ध्यान गर्न एकलै बस्नु पर्छ, भीडमा रहेर हुँदैन भनी सम्फाए ।

आफ्नो अनुभवको आधारमा यसोजले स्थविरले आफ्ना पाँचसय साथीहरूलाई एकान्तमा ध्यान गर्न जुन उपदेश दिए, त्यो उनीहरूका साथै भविष्यमा ध्यान गर्ने अनेकौ साधकहरूका लागि पनि कल्याणकारी सावित भयो । उनले भने कि-

यथा ब्रह्मा तथा एको- जहाँ साधक एकलै ध्यान गर्छ, त्यहाँ ब्रह्मा ध्यान गरेभै हुन्छ ।

यथा देवो तथा दुर्बे- जहाँ दुर्इजना एकसाथ रहेर ध्यान गर्छ, त्यहाँ दुर्इजना देवता ध्यान गरेभै हुनेछ ।

यथा गामो तथा तयो- जहाँ तीनजना एकसाथ ध्यान गर्छ, त्यहाँको स्थिति अर्कै हुन्छ, मानौं गाँडै नै ध्यान गरेभै हुन्छ ।

कोलाहलं ततुतरिं- तीनभन्दा अधिक भयो भने त कोलाहल मात्र हुन्छ ।

तीनीहरू सबै कोलाहल गरेकाले सँजाय भोगिरहेका थिए । अतः सबैले नदीको किनारामा अलग अलग पर्णकुटी बनाए र एकान्तमा मौन रहँदै विपश्यना ध्यान गर्न थाले । वर्षावास पूरा हुने समयमा त एक एक जना गरी सबै मुक्त भए । सबैले तीनै विद्या- दिव्य चक्षु प्राप्त गरे, पूर्वजन्मको स्मृति प्राप्त गरे र आस्रवक्षय विमुक्तिको अनुभूतिजन्य ज्ञान प्राप्त गरे । सबैजना अरहन्त भए, सबैको परिश्रम सफल भयो ।

वर्षावास सकिएपछि भगवान्‌ पनि वज्जिदेशमा आउनुभयो र महावनको कूटागार शालामा विहार गरिरहनुभयो । भगवान्‌ले वास्तवमा कसैमाथि अनुकम्पा गरेर नै दण्ड दिनुहुन्छ । उहाँको मन करुणाले सँधै भरिएको हुन्छ । बोधिचित्तद्वारा यसोज र उनका साथीहरूको गतिविधि थाहा पाए, उनीहरूको उपलब्धि थाहा पाए । वग्गुमुदा नदी किनारामा पाँचसय एकजना अरहन्त भिक्षुहरू विहार गरिरहेका थिए । भगवान्‌को हृदय करुणाले भन्यो र आनन्दलाई बोलाउँदै भन्नुभयो-

आनन्द त्यस दिशामा जाने आलोक जाएयो । हे, आनन्द त्यस दिशामा मन लैजाने प्रकाश जाएयो । जहाँ वग्गुमुदा नदीको किनारामा भिक्षुहरू विहार गरिरहनुभएको छ ।

महाकारुणिक धर्मपिताले निष्ठासित गरेका आफ्ना तपस्वी धर्मपुत्रहरूलाई विहारमा बोलाए । सबैजना भगवान्समक्ष हाजीर भए । सँझको समय थियो । भगवान् ध्यान गरिरहनुभएको थियो । सबै भिक्षुहरूले भगवान् कुन चित्तमा ध्यान गरिरहनुभएको हो आफ्नो चित्तद्वारा थाहापाए । उहाँ त्यतिबेला चौथो ध्यानमा रिथर रहनुभएको थियो । सबैजना मौनपूर्वक भगवान्सामू बसे र आनेझ समाधि अर्थात् चौथो समाधिमा रिथर रहे । एतं बुद्धानवन्दनं - यही बुद्धको सही वन्दना थियो । यसभन्दा असल वन्दना के हुन सक्ला र ?

जब तीनीहरू कच्चा साधक थिए, तब तीनजनाभन्दा बढी भयो भने कोलाहल गर्दथे, परन्तु अब त सबैजना अरहन्त भइसकेका थिए त्यसैले एकसाथ ध्यान गर्नु सुखको कारण बनेको थियो ।

सुखा सङ्घस्स सामग्री, समग्रानं तपो सुखो ॥

-संघको एकता सुखदायी हुन्छ र सामूहिक ध्यान गर्नु पनि सुखदायी नै हुन्छ ।

समय बित्तै गयो । दिन बित्तै गयो । रात बित्तै गयो । रातको पहिलो प्रहर बित्यो । भगवान् र सारा भिक्षुहरू ध्यानस्थ थिए ।

आनन्द अरहन्त भएका थिएनन् । अतः उनले यस वस्तु स्थितिलाई बुझन सकेनन् । आनन्द चाहन्थ्यो कि भगवान् उनीहरूलाई केही उपदेश दिइन् । आनन्द आफ्नो आसनबाट उठेर सम्मान प्रदर्शन गर्दै, चीवर एक काँधमा राखेर भगवान्समुख दुईहात जोडेर प्रार्थना गर्दै भने- "भन्ते राति भइसक्यो । रातको प्रथमप्रहर पूरा भइसक्यो । आगन्तुक भिक्षुहरू बसिरहेको धैरै बेर भइसक्यो । भगवान् उनीहरूलाई कुशल मंगलका बारेमा सोधुहोस् ।"

आनन्दको यस अनुरोधले भगवान्लाई केही असर भएन । सबै समाधिस्थ थिए, सबै मौन थिए । भगवान् पनि समाधिस्थ थिए, मौन थिए ।

रातको मध्यप्रहर समाप्त भयो । आनन्दको चिन्ता बढ्यो । विचारा यी भिक्षुहरू कत्तिबेर भइसक्यो बसिरहेको । उनले पुनः हात जोडेर भगवान्सँग प्रार्थना गरे त्यसको पनि केही असर भएन । चारैतिर निस्तब्धता छाएको थियो ।

रातको अन्तिमप्रहर पनि समाप्त भयो । पूर्वबाट सूर्यको किरण देखापन्यो । आनन्दलाई असह्य भयो । सूर्य उदय भयो । आगन्तुक भिक्षुहरू त्यही थिए । "भगवान् मङ्गल

कुशलको बारेमा मात्र सोधु भएपनि हुन्थ्यो ।" भगवान्ले आँखा खोल्नुभयो र आनन्दलाई सम्फाउनुभयो- आनन्द यदि तिमीले थाहा पाएको भए अहिले पनि केही भन्दैन थियौ । यी सबै भिक्षुहरू र म चौथो ध्यानमा समाधिस्थ थियौ ।

कोलाहलको अपराधका कारण विमुक्त भएका भिक्षुहरूले मौन रहेर आफ्ना शास्तालाई अभिवन्दना गरे । यदि आनन्दले न उठाएको भए यी ध्यानी शिष्यहरूका साथ धेरै समय बिताउनुहुन्थ्यो होला । भगवान्को लागि त यो सजिलो थियो- आयुषान् म समर्थ ढुँ कि केही नबोलिकन मौन रहेर एकदिन मात्र होइन- दुई, तीन, चार, पाँच, छ, सात-सात दिनसम्म लगातार एकान्त ध्यान सुखको अनुभव गरेर बिताउन सक्छु ।

यसै प्रकार कतिपय शिष्यशिष्याहरू पनि हलचल नगरिकन, नबोली, नखाई हप्ता दिनसम्म ध्यानको सुखद अनुभव गरेर बिताउँथ्यो । कोही-कोही त आफ्नो आसक्ति, समूर्ण रूपमा खत्तम नभएसम्म अर्थात् विमुक्तः नभएसम्म आसन नबदलिकन एउटै आसनमा बसिरहन्छन् । यस्ता साधकहरूद्वारा नै ध्यान केन्द्रको शोभा बढ्दछ । ध्यानस्थल शान्त भएमा नै यसरी बस्न सक्छन् भने साधकको प्रगतिको लागि एकान्त मौनद्वारा वातावरण अनुकूल बनाइराख्नु पनि नितान्त आवश्यक नै छ ।

पाप कर्म (अकुशल कर्म) कहिल्यै नगर्नु

पुण्य (कुशल कर्म) गर्दै जानु ।

आफ्नो चित्तलाई (मन) शुद्ध गर्नु

यही नै बुद्धको उपदेश हो ।

बिश्व मोटर ट्रेडर्स

ख-२, ४०८, पुतलिसडक, काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं.: ०१-२२९२२३०, ९७२९४०२९०५ / ३२०५४४

E-mail: vmtautoparts@wlink.com.np

टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु, सुजुकि इत्यादि

गाडिका पार्ट्सहरूको लागि सम्पर्क गर्नुहोस् ।

पञ्चशीलको महत्त्व

मानव मात्रले पालन गर्न योग्य पालन गर्दा हितसुख हुने पाँचवटा शील, सदाचार वा कुशल व्यवहारहरू छन् जसलाई पञ्चशील भनिन्छ । ती हुन् ।

- १) प्राणी हिसाबाट विरत हुनु ।
- २) चोरीबाट विरत हुनु ।
- ३) भूठ बोलुबाट विरत हुनु ।
- ४) व्यभिचार, यौनदुराचारबाट विरतहुनु ।
- ५) मादक पदार्थ सेवनबाट विरत हुनु ।

विरत रहनुको अर्थ हो त्यसमा नलाग्नु, नभुल्नु तथा सेवन नगर्नु । यी शीलहरू बाहेक वचनले पालन गर्न योग्य अरू तीन शीलहरू छन् ।

- ६) वकवास, अनावश्यक गफ, कुराहरूबाट विरत रहनु
- ७) अर्काको निन्दा, चर्चाबाट विरत रहनु
- ८) कठोर वचनबाट विरत रहनु

त्यस्तै मनबाट पालन गर्न योग्य तीन वटा शीलहरू छन् । जस्तै
९) लोभ लालचबाट विरत रहनु
१०) द्वेष भावनाबाट विरत रहनु
११) मिथ्या दृष्टिबाट विरत रहनु

उपरोक्त शीलहरू सुखी र समृद्ध जीवनको निम्नि आवश्यक छन् तथापि तुरुतै समाज र व्यक्तिगत जीवनमा असर गर्ने माथिका पाँचवटा शील नै हुन्छन् । यी पाँचवटा शीलहरूमध्ये कुनै एउटा मात्र शील भङ्ग गरी हिँडनेहरूको जीवन दुःख र सन्तापपूर्ण हुन्छ, पाँचवटा शील भङ्ग गर्नहरू त महाविपत्तिमा पर्छन् ।

जस्तै प्राणी हिसा गरी हिँड्ने हत्यारा, ज्यानमाराहरू समाजमा निन्दनीय हुन्छन्, भागीभागी हिँड्छन्, समातेमा महा दुःख भोग्छन् । बाहिरबाट हेर्दा केही छिनको लागि सुखी देखिए तापनि उनीहरू भयभित रहन्छन् आत्मगलानीबाट पीडित हुन्छन् ।

यसो हुँदाहुँदै पनि समाजमा किन शील भङ्ग गर्ने कार्यहरू भेरहन्छन् । किन हत्या, चोरी, भूठ व्यवहार, व्यभिचार यौन दुराचार, मादक पदार्थ सेवन आदि कार्यहरू भेरहन्छन् ?

विभिन्न कारणवश मान्छे जाति वा अन्य प्राणीहरूको मनलाई रागद्वेष मोह, काम, क्रोध, लोभ, ईर्ष्या, घमण्ड, अहंकार आदिले घेरिराखेको हुन्छ । एक त मानव जाति करौडौ वर्षको जङ्गली जीवनबाट विकसित भैआएको हो । तसर्थ यस जातिमा

डा. गणेश माली

“समाजमा भैरहेको उलटफेरको प्रभावबाट भिक्षु संघ पनि प्रभावित हुनु स्वाभाविक हो तापनि भिक्षु संघभित्र शीलपालन जति सहज हुन्छ, त्यति संघबाहिर गृहस्थी जीवन विताउनेहरूको लागि हुँदैन ।”

पाश्विक प्रवृत्तिहरूको गाढा संस्कार छाएको हुन्छ । जस्तै शक्ति र धनको लागि होडबाजी, निर्विलयाहरू माथि दमन र अत्याचार आदि । फेरी यस प्रकारका प्रकृतियुक्त मान्छे जातिले बसाली आएको समाजमा पनि उक्त प्रकारका विकारहरूले दूलो असर पारेको हुन्छ ।

मानव सम्यताको इतिहास हेर्ने हो भने आजसम्म मान्छे जातिले जेजति गरे जिउन र राम्ररी सुख सुविधापूर्वक बाँचकै लागि गरिआएका छन् । विज्ञान र प्रविधिको खोज र आविष्कारहरूलाई यस जातिले जीवनमा आइपर्ने कठिनाईहरूलाई सजिलो पानको लागि नै उपयोग गरिआएका छन् । सम्यताको यस मूल उद्देश्यले पनि मानव जातिमा गाढा संस्कार जमिसकेको छ । यसकारण केही कारणवश जिउन कठिन भयो, अभावको जिन्दगी जिउनुपन्यो भने सुख सुविधापूर्वक अधि बढ्न यस जाति जेपनि गर्न तैयार हुने स्वभावका हुन्छन् । यस्तो स्थितिमा यस जातिले शीलपालनभन्दा पनि शक्ति, धन, ऐश्वर्य सुविधाहरू बढुल्नेतिर लाग्ने हुन्छ, त्यसकै लागि संघर्ष गरिराखेका हुन्छन् ।

एउटा उदाहरण लिउँ । केही भोका कुकुरहरू सडक आपसमा मिली ख्यालठट्टा गरिबसेका हुन्छन् । यस स्थितिमा एकजना सज्जनले हाड-मासुको एकटुक्रा फालिदिन्छ । स्वभावतः हाडमासु खाने तीव्र तृष्णा सबैमा जाग्छ । तर सबैलाई नपुग्ने भएकोले, तिनीहरूमा कलह मच्चिन्छ । अनि तिनीहरूमध्ये एकजना बलियो कुकुरले अरुलाई टोकी, धम्क्याई, हाडमासुको टुक्रा च्यापी एकान्त ताउँति लाग्छ । माथिको उदाहरणमा गम्भीररुपमा विचार गरी हेर्दा कसरी मानसपटलमा संस्कारको रुपमा रहेको मोह, लोभ, क्रोध, हिँस्क प्रवृत्ति, भय, त्रास, आदिको उत्पत्ति हुन्छ र शान्ति खल्बलिन्छ भन्ने तथ्य छर्लङ्ग हुन्छ ।

हाम्रो सामाजिक परिवेशमा पनि, जनसंख्या वृद्धिको कारण, कुशासन व्यवस्थाको कारण तथा विविध कारणवश अभावको वातावरण छाएको हुन्छ, जसमा केही व्यक्तिहरू शक्ति र धनको श्रोत (चुचुरो) तिर छन् र भोग विलासको जीवन बिताउँछन् भने कोही जनता भूखमरीको चपेटामा परेका हुन्छन् । न भोगविलास, धन ऐश्वर्य सम्पन्न व्यक्तिहरूबाट शीलपालन

भैराखेको हुन्छ, न भूखमरीको चपेटामा परेकाहरूबाट नै । किनकि एकातिर जीवन सुखपूर्वक (भोगविलासपूर्वक) जिउन शीलहरूको पालन आवश्यक नै छैन । वरु आफ्नो धनऐश्वर्य वा शक्ति कायम गर्न, छलकपट, भ्रष्टाचार, ठगी, विरोधीहरूको हत्या कायम राख्न आवश्यक भइरहेको हुन्छ भने सुरासुन्दरी तथा अन्य मोजमस्तीको जीवनको लागि पनि उनीहरूमा धनको कमी हुँदैन । फेरी अर्कातिर भोकमरीको चपेटामा परेका धन शक्ति दुबै हीन अभावको जीवन जिउने व्यक्तिहरू, जिउने र राम्ररी जिउने होडमा सम्पूर्ण शीलहरू छोड्न पनि तैयार रहन्छन् ।

अत्यन्त मेहनले जहाँ आधा पेट भर्दैन तब- चोरी ठगी भ्रष्टाचार, भूठ, व्यवहार आवश्यक परे हिंसा र दुःखी मनलाई सान्त्वना दिन मादक पदार्थ सेवन समेत यिनीहरूको समाजमा जायज रहन्छ, जायज मात्र होइन, त्यस्तो कार्यमा निपुण व्यक्तिहरूको समाजमा कदर, आदर, सत्कार पनि हुन्छ । यसरी उल्टो/चलिरहेको समाजमा शीलपालन र धर्मका कुराहरू पनि हास्यास्पद हुनुमा कुनै आश्चर्य छैन । यस्तो समाजमा सोभो उपकारी व्यक्तिलाई न उचित स्थान हुन्छ, न त उस्लाई राम्रो नै मानिन्छ ।

अतः धनी व्यक्ति भन् धनी भएर जाने र गरीव व्यक्ति भन् गरीव बन्दै जाने समाजलाई सुधार नगरीकन शील पालनको लागि उपयुक्त वातावरण बन गाहो हुन्छ ।

मानव समाजको यस्तो उल्टो चाललाई जान्ने भगवान् बुद्धले शीलपालनको लागि तथा समाधिको बाटोमा लागी प्रज्ञा प्राप्त गर्ने निर्वाणतिरको बाटोमा लाग्ने आफ्ना अनुयायी भिक्षुहरूको

लागि संघ स्थापना गर्नुभयो, भिक्षुहरू एकसाथ मेलमिलापूर्वक रही भिक्षापात्र लिएर घरघर द्वितीय प्राप्त गरेको भिक्षाले जीवन गुजार्ने व्यवस्था गर्नुभयो तथा भोगविलास तथा दुःखकष्ट दुबै अन्तहरूलाई छाडी मध्यम मार्ग-आर्य अष्टाङ्गिक मार्गमा लागेर प्रज्ञाज्योतिको प्रकाशमा निर्वाण प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाई दिनुभयो ।

समाजमा भैरहेको उल्टफेरको प्रभावबाट भिक्षु संघ पनि प्रभावित हुनु स्वाभाविक हो तापनि भिक्षु संघभित्र शीलपालन जाति सहज हुन्छ, त्यसि संघबाहिर गृहस्थी जीवन बिताउनेहरूको लागि हुँदैन ।

विशेष गरी बुद्धधर्मका अनुयायीहरू तथा अन्य पनि शीलपालन गर्न इच्छुक गृहस्थहरूले शीलपालनको लागि दोहोरो प्रयासको जरूरत हुन्छ । शीलपालन कार्यलाई सहज गराउन एकातिर समाज सुधारका कार्यमा सकदो योगदान दिनु पनि आफ्नो कर्तव्य सम्पर्की, कार्यक्रमहरू बनाई काम गर्नु तथा आफ्नो जीवन शैलीलाई भरसक सरल बनाई सामाजिक भंभटहरूबाट पर राख्न प्रयत्न गर्नु । समाज सुधारको मूल कार्यहरू पनि जनताको सहयोगले गर्नु सरकारले पनि आफ्नो प्रधान दायित्व सम्पर्कनु आवश्यक छ र यस कार्यमा जनताले पनि साथ दिनु आफ्नो कर्तव्य सम्पर्कनु पर्छ । आशा गरौं, हामीहरू सबैको प्रयत्नले यस प्रकारको वातावरण श्रृजना हुन जानेछ तथा सहज रूपमा शीलपालना गर्न सम्भव हुनेछ, जुन शीलहरू पालना गर्नको निमित्त आज हामीहरूलाई मरुभूमिबीच बर्गैचा बनाउने कार्य गर्नु परेको छ, त्यसको साटो मरुभूमिलाई नै बर्गैचा बनाउने काम सम्पन्न हुनेछ । शुभ होस्, सबैको मङ्गल होस् ।

मधुव मञ्जती बालो - याव पापं न पच्चति । यदा च पच्चति पापं - अथ बालो दक्खं निगच्छति ॥

पापयागु फल मवःतले मूर्ख थःम्हं यानागु पापयात कस्तिसमान
भालपा: च्वनी, तर गुखुनु पापयागु फल भोग यायेमाली उखुनु तिनि उम्ह
मूर्ख दुःखी जुइ ।

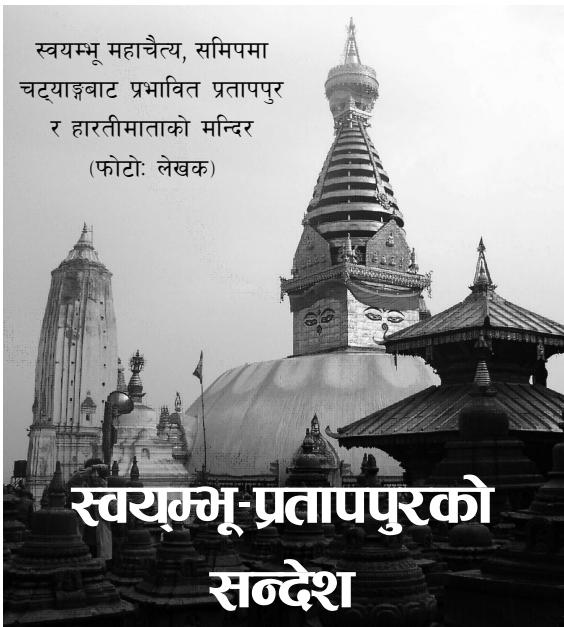

- धम्मपद

सुनौलो कीर्तिपुर बघत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

नगाउँ दोबाटो, नयाँ बजार, कीर्तिपुर

स्वयम्भू-प्रतापपुरको सन्देश

ए डा. भगवान दास मानन्धर

“सत्ययुगमा काठमाण्डौ उपत्यका दह थियो जसलाई नागदह अथवा कालीहद पनि भनिन्थो । श्री विपश्वी तथागतद्वारा जामाचो पर्वतमा बसी कालीहदतर्फ दृश्यावलोकन गरी अलौकिक कमलफूलको बीजारोपन गरियो । यसबाट हजार पुष्पपत्र भएको दिव्यकमलको उदय भयो । सोही पुष्पकमलबाट श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूप प्रकाश भयो । सोही प्रकाश ज्योतिरूप पञ्चरश्मिबाट क्रमशः वैरोचन, अक्षोम्भ, रत्नसंभव, अमिताभ र अमोघसिद्धि तथागतहरू उदाए ।

यस किसिम श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूप प्रकट भएको थाहापाई श्रीशिखी तथागत, श्रीविश्वमूर्ति तथागत र त्यसपछि महाचीनबाट बोधिसत्त्व मञ्जुश्री दर्शनको लागि आए । बोधिसत्त्व मञ्जुश्रीद्वारा श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूप सर्वसाधारणका लागि दर्शनार्थ सुविधा दिलाउने दृढसंकल्प गरियो । सो संकल्पअनुसार नागदहको पानी चोभार र क्वदुवाको पहाड फुटाई पानी निकास गराई काठमाडौं उपत्यकाको पानी सुकाई बस्ती बसाई, शिष्य धर्माकरलाई राजा बनाए ।

बोधिसत्त्व मञ्जुश्रीपछि यस श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूप दर्शनार्थ श्रीक्रकुच्छ तथागत र कनकमुनि तथागत, त्यस्तै काश्यप तथागत वाराणसीबाट आइपुगे । काश्यप तथागतद्वारा

श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूप दर्शनपश्चात् काशीमा फर्की श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूपको विषयमा धर्मव्याख्यान गर्नुहुँदा गौड देशका राजा प्रचण्डदेव श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूपको धर्मव्याख्यानबाट अत्यन्त प्रभावित भई स्वयम्भू क्षेत्रमा आइपुगे । दूरदर्शी राजा प्रचण्डदेवले कलियुगमा मानिसहरूको लोभपाप बढिभई यस ज्योतिरूपलाई लापर्वाही गर्नेछन्, अनास्था गर्नेछन् भनी विवेकपूर्ण दृष्टि मनमा लिई श्रीस्वयम्भू ज्योतिरूपलाई महान् चैत्याकार रूपमा परिणत गर्न शुभसंकल्प गरे । तत्समय श्रीस्वयम्भू सेवाभिक्षिमा लागेका महाभिज्ञ गुणाकर भिक्षुको शिष्यत्व आफुद्वारा ग्रहणगारी राजा प्रचण्डदेव शान्तश्री भिक्षु भई श्रीस्वयम्भू महाचैत्यको स्थापना गरे । श्रीस्वयम्भू महाचैत्यको प्रतिष्ठानपछि पुनः आचार्यभिषेक लिई भिक्षुपद त्यागगरी शान्तिकरणाचार्य कहलाइए । नेपालको हृदयझम्स्थल काठमाडौं उपत्यकाको आत्मकथा श्रीस्वयम्भू महाचैत्यसंग यसरी जोडिएको छ ।”

“स्वयम्भू महाचैत्यमा बगालका सुल्तान शमस्सुद्दिनद्वारा ने.स. ४७० मा असंख्य धन द्रव्यको लोभलालचमा ध्वस्तापारी चैत्यको गर्भमा रहेका नवरत्न, सुन, चाँदीआदि बहुमूल्य वस्तु लुटी आगजनी गरी घोर अत्याचार गरे । उनले पशुपति, भक्तपुर, पाटनका धेरै देवमन्दिरहरू ध्वस्त पारे । ने.स. ४९२ मा कान्तिपुरका समृद्ध महापात्र राजहर्ष भल्लोकद्वारा पुनःनिर्माण भएको थियो ।” यसरी धेरै वर्षसम्म जीर्णवस्थामा स्वयम्भू महाचैत्य फालिएको कारण यस चैत्यलाई “स्पंगु भगवान्” भनेगरिएको हेक्का पनि जनमानसमा सुन्नपाइन्छ । अर्कोतर इतिहास, घटना तथा व्यवहारका विवेचनाकार नाति महर्जनका अनुसार लिछ्विका कालका राजा प्रचण्डदेवद्वारा हालको स्वयम्भू डाँडाको टुप्पाको जंगल हटाई चैत्य स्थापना गरेका थिए । सो स्थानलाई स्थानीय नेपाल भाषामा “स्पंगु भगवान्” भन्ने गरिन्थो भन्ने भनाई उहाँको हो । वि. सं. २००७ सालतिर श्रद्धेय भिक्ष अमृतानन्दले महामञ्जुश्री डाँडामा वेसन्तर जातको धर्मदेशना गर्नुहुँदा अप्रभ्रंस नामाकरणलाई पुनः सच्याई “स्वयम्भू” हुनुपर्नेमा जोडगर्नुभएको हो ।

श्रीस्वयम्भू महाचैत्यको वरीपरि विभिन्न देशी तथा विदेशी श्रद्धालुभक्तजनहरूद्वारा विभिन्न समयमा चैत्य, मन्दिर, गुम्बाआदिहरू निर्माण गरिएको हो । जस्तो हारती माताको मन्दिर, बसुन्धरा मन्दिर, शान्तिपुर, स्वयम्भू भजन सतल आदि । नेपाल सम्बत ७७५ मा श्रीस्वयम्भू महाचैत्य परिसरमा तत्कालीन राजा प्रताप मल्लले अनन्तपुर र प्रतापपुर मन्दिर बनाउन लगाएका थिए । प्रतापपुर मन्दिर गन्धकुटी शैलीमा निर्माण भएको करीब साहृदी फिट अग्लो स्वयम्भू चैत्यको

उत्तरीपूर्वी कुनामा अवस्थित छ । तत्कालीन राजा प्रतापमल्ल आफू तान्त्रिक विद्यामा प्रखर थिए र आफ्नो विद्वता प्रदेशन गरेका थिए भन्ने एक सुमधुर प्रमाण यी दुई मन्दिरहरू हुन् । यसलाई तान्त्रिकविधि विद्यानका लागि शिखर प्रस्तुति नमूनाको एक प्रयोगकक्षको रूपमा लिन सकिन्छ । यस प्रयोगशाला/मन्दिरमा तीनसय छपन्न वर्षको अन्तिम घडीतिर जम्मा सातवर्ष सातमहिना चौधिदिनको अति छोटो अवधि अन्तरालमा दुई अप्रत्याशित घटना भए, प्रतापपुरमा ।

पहिलो निर्माण कालको ३५० वर्षपछि प्रतापपुरमा वि. सं. २०६० श्रावन १९ गते राति आगलामी भएको थियो । यस विश्वसम्पदाको सूचीकृत प्रतापपुरमा आगलामी भई पूरै मन्दिर ध्वस्त भयो । आगलामी कसरी भयो ? यसको कुनै प्रमाण भेटिएन् । यो अप्रत्याशित दुर्घटना थियो । पुरातत्व विभागले करीब पैतालिस लाख रुपैया खर्चगरी पुनः संरचना पुरानै गन्धकुटी शैलीमा डेढ दुई वर्षलगाई निर्माण समापन गरियो ।

दोस्रो घटना २०६७ फागुण ३ गते मंगलबार विहान पाँच बजेतिर पानी परेको अवस्थामा ठूलो गर्जनका साथ परेको चट्टाङ्गले सो पुनः निर्मित प्रतापपुरलाई करीब पाँच वर्षपछि पुनः क्षतविक्षत हुनेगरी सो मन्दिरको गजुरदेखि पुरे जग भुइँसम्म नै क्षति पुन्यायो । यी दुबै घटनाबाट प्रतापपुरको

ऐतिहासिक अस्तित्व धरापमा पुन्याएको छ । भन्ने नै हो भने प्रतापपुरको अस्तित्वको आवश्यकता वा अनावश्यकताप्रति गहन प्रश्नचिन्ह आगलामी र चट्टाङ्ग दुबैले खडागरी दिएको छ ।

प्रतापपुरमा लागेको आगलामी श्रद्धालुभक्तजनहरूले चढाएको बत्तीबाट हुनसक्ने सम्भावना बढी देखिन्छ । चट्टाङ्गको कारण पनि आगलामी हुन सक्छ तर त्यस समय चट्टाङ्ग परेकै थिएन । प्रतापपुरमा चट्टाङ्ग पर्नुको के रहस्य हुनसक्छ बुझनका लागि भने चट्टाङ्गको उत्पत्ति र यसको प्रक्रियाबारे जानकारी राख्नु उचित होला ।

क्रमशः....

आनन्दकुटीमा गुलाधर्म समाप्ति

१३ भाद्र, काठमाडौं । आनन्दकुटी विहारमा गुलामहिनाभरि विशेष धार्मिक प्रवचन तथा ध्यानसाधनाको कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । विभिन्न विषयमा भिक्षु, श्रामणेर तथा अनागारिकाहरूबाट श्रद्धालुहरूलाई धर्मरसपान गराउनुभएको छ । भिक्षुहरू धर्ममूर्ति महास्थविर, अस्सजि, सरणकर, पियदस्सी र नारदको संयोजकत्वमा मासिक कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

क्यानान बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

५ वर्षे मुद्रतीमा सावाँको दोब्बर भुक्तानी गर्ने ।

मुद्रती बचतमा पाइने व्याजदर

मुद्रती अवधि	मासिक	त्रैमासिक	अर्धवार्षिक	वार्षिक
१ वर्ष	११%	११.२५%	११.७५%	१२%
२ वर्ष	११.५%	११.७५%	१२%	१२.५%
३ वर्ष	१२.५%	१२.७५%	१३%	१३.५%
४ वर्ष	१३%	१३.२५%	१३.७५%	१४%
५ वर्ष	१४%	१४.२५%	१४.७५%	१५%

सुपर सेभिङ्ग बचत खातामा (देविक गोपदाता) ८% व्याजदर

कर्जा लगानी	व्याजदर
व्यापारीक/व्यक्तिगत कर्जा	१७%
कृषि कर्जा	१७%
सामूहिक जमानी कर्जा	१९%
हायर पर्चेज कर्जा	१६%
शैक्षिक/वैदेशिक रोजगार कर्जा	१७%
आवास कर्जा	१७%
मुद्रती कर्जा थप	३%

बचतमा पाइने व्याजदर

बचत	व्याजदर
साधारण बचत	८% (६ महिनामा भुक्तानी)
बाल बचत	१२% (५ वर्षमा भुक्तानी)
आवधिक बचत ६/१२/२४/३६ महिना	९%/१०%/११%/१२%
महिला बचत	४२ महिनासम्म रकम जम्मा गरेमा ४३ औं महिनामा ५० किस्ता भुक्तानी ।

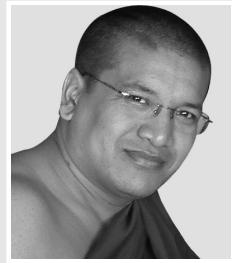
सानो भन्यांग, स्वयम्भू-१५, काठमाडौं, फोन नं. ४२८८८८६८
Email : canon_se@email.com

विवाद सन्दर्भ :

धर्मोदय सभामा भिक्षुहरू किन अपाच्य ?

धर्मोदय सभाको ६८ औं केन्द्रीय वार्षिक साधारण सभा तथा कार्यकारिणी समितिको निर्वाचन एउटा हटकेकफै चर्चाको विषय हुनु आफैमा एउटा परिवर्तनकामी प्रवाह हो। वैधानिकरूपले सुरु गरिएको चुनावी प्रकृयामा वैधानिकरूपले नै आजीवन सदस्यहरू हामी भिक्षु कोण्डन्यले महासचिवमा, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका सचिव श्रद्धेय भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविरले कोषाध्यक्ष तथा श्रद्धेय भिक्षु धम्पालो महास्थविरले का.का.स. पदका लागि उम्मेदवारी दर्ता गरेका हौं। भिक्षुहरूले वैधानिकरूपमै चुनावी प्रकृयामा प्रवेश गरी उम्मेदवारी मनोनयन-पत्र दर्ता गरिसकेपछि भूकम्पआएकै यौटा तरङ्ग देखियो, सुनामी नै आउला जस्तै गरिकन ठाउँ ठाउँमा जमघट गर्ने, अझ विभिन्न तावरले दबाव दिने विधिव्यवहार समेत गरे। मलाई आश्चर्य लागिरहेछ, आखिर धर्मोदय सभाभित्र के छ? अरुले आलोचनात्मक ढङ्गले कुराकाट्दा भन्ने गर्ने आआफैनै मात्र सर्कल व्याप्त छ, अनि आफैनो संयन्त्रभित्र अरु कोही कसैलाई नअटाउने संरचना, आफूहरूले भनेजस्तै नहुने भो भन्ने भाव, पुरानो वर्चस्व कायम नरहला कि भन्ने मानसिकता हावी छ भन्ने यथास्थिति प्रवृत्तिधार कायम रहेको कुरो सत्य लाग्यो।

नेपालको ऐतिहासिक एवं धार्मिक बौद्ध संस्था धर्मोदयप्रति आस्थावान कैयौं सदस्यहरूले किन असन्तुष्ट व्यक्त गर्छन् भन्ने कुरा बल्ल बुझे। गत श्रावण ३२ गतेका दिन उम्मेदवारले नाम फिर्ता गर्ने दिन, दिउँसो प्रतिष्ठित उद्योगपति सभासद पदाध्योति, त्यस्तै लक्ष्मीदास मानन्धरलगायत भन्ते (भिक्षु) लाई भेटेर अनुरोधपूर्वक कुराकानी गरौ भन्नी आएका हौं भन्नी भन्नुभयो, सभाका दुबै उपाध्यक्षहरूले महासचिव र कोषाध्यक्ष पद भिक्षुहरूलाई सुहाउँदो भएन, व्यावहारिक हिसाबले समेत असहज हुने, बरू उपाध्यक्ष पद भएमा सुहाउँच भन्नी भन्नुभयो। जे भने नि वहाँहरू दबाब दिनकै लागि आउनुभयो, तर मैदानमा उत्रिसकेको रिथति, अझ सन्ध्याटाइम्स सन्ध्याकालीन दैनिकमा- “नेपालको धार्मिक गौरवयुक्त ऐतिहासिक संस्थालाई परिवर्तित समायानुकुल (Break Through) अभिप्राय-

कोण्डन्य

“नेपालको धार्मिक गौरवयुक्त ऐतिहासिक संस्थालाई परिवर्तित समायानुकुल (Break Through) अभिप्राय-उद्देश्यसहित अगाडि बढ्ने भनी महासचिव पदमा स्वतन्त्र उम्मेदवारी दर्ता गरिसकेको अवगत गराउँदछु। मतदान प्रकृयामा जिम्मेवारीपूर्वक मतदान गर्नुहोनेछ भन्ने भरोसा लिएको छु। रचनात्मक परिवर्तनका लागि मैत्रीपूर्वक भोट-भिक्षा याचना गरिरहेको छु।” भनी विज्ञापन प्रकाशित भइसकेको विदीत नै होला भनी जानकारी गराएँ। ‘विधानतः मार्ग प्रशस्त भएअनुरूप भिक्षुहरू उम्मेदवार हुन नहुने तुक नभएको तर्क गर्नु संस्थापन पक्षलाई सुहाउँदो छ त? ३० गते नै उम्मेदवारी दर्ता समाप्त भइसकको छ, विधानतः कुरा गर्नुहोस्, त्यसो भए ठीक छ भिक्षुहरू निर्वाचनमा उत्रनु हुँदैन भने विगत लामो समयसम्म विधान संशोधन नगरिकन के टुलुटुलु हेरेर बस्नुभयो? एकै व्यक्ति एउटै पदमा कतिसम्म बस्ने? यतातिर चिन्तन हुनुपछि कि पर्देन, ध्यानाकृष्ट हुनु पर्देन र?

भनी प्रश्न तेर्स्याउँदा उपाध्यक्ष पदाध्योतिले यसमा त विचार गर्नुपर्ने हो भनी जवाफ दिनुभयो। थेरवादीकरण, भिक्षुहरू हावी हुने भयो, जनजातिहरूमा असन्तुष्टि बढ्ने भन्ने बाह्य हल्ला व्याप्त रहेको छ भनी लक्ष्मीदास मानन्धरले दम नभएको तर्क राख्नुभयो भने यस्तो भन्नु सरासर गलत कुरा हो, यो त फगत यथास्थितिवादी सोच मात्र हो भनी जवाफ फर्काएँ। अझ उहाँले हामी सम्पूर्ण पदाधिकारीहरू सबैले सामूहिक राजीनामा दिनेसम्म विचार-विमर्श भएको छ भनी भन्नुहुँदा यो उचित कदम हो त, भाग्नुजस्तो हुन्छ कि हुन्न भनी प्रश्न तेर्स्याएको थिएँ। उहाँहरूले आफैनै ढङ्गले कुरा सम्फाउने प्रयत्न गर्नुभयो। मैले Break Through चाहेको हुँ, धर्मोदयप्रति आस्थावानहरूलाई काम गर्न मार्ग प्रशस्त गरिदिनु पर्छ, लेसोजस्तै टाँसिन उम्मेदवारी दिएको होइन, सम्भावित अध्यक्ष श्रद्धेय भन्ते भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरलाई पनि हामीबाट नकारात्मक कार्य होलाजस्तो शंका भए आज्ञा होस् हामीले मैदान त्याग गर्छौ भनेकै हौं, यहाँहरू दाता पक्ष हुनुहुन्छ यदि हाम्रो उपस्थिति समस्यामूलक भएमा त्यस्तैअनुरूप प्रकृयागतरूपले आहवान गर्नुहोस् अनि त्यसपछि के गर्नुपछि

३० अन्तिम भूमि

गरौला भनी स्पष्ट जवाफ दिएँ । त्यसबेला पूर्व महासचिव-उपाध्यक्ष, वर्तमान सल्लाहकार डा. विरत्नमान तुलाधरले भिक्षुहरूको उपस्थितिले के बिग्रिन्छ ? भन् धर्मादयलाई “अपलिफ्ट” गर्न सहजीकरणका लागि मार्ग प्रशस्त हुने भाव व्यक्त गर्दै व्यक्तिगतरूपले आफ्नो पूर्ण समर्थन जनाउनुभयो ।

त्यसपछि उहाँहरू धर्मादय सभाका आजीवन सल्लाहकार लोकदर्शन वज्राचार्यको कमलादी निवासमा विहानैदेखि जमघटस्थलमा फर्किनुभयो । साँझको ४ बजेसम्म उम्मेदवारी नाम फिर्ता गर्ने समय हो, तर कमलादी निवासमा बसेको बैठकले यातायात समस्यालाई निहुँ बनाएर साधारण सभा तथा चुनावी कार्यक्रमलगायत सम्पूर्ण प्रकृया रद्द गर्ने निर्णय गरेको सन्देश ६ बजेपछि मात्र कार्यालयमा संप्रेषण गरियो । ताज्जुब लाग्ने कुरा त रद्द गरिसकदा पनि मौखिक रूपमा सबैलाई स्थगित (Postpond) भएको मात्र भन्ने गलत प्रवृत्ति प्रदर्शन गरिएको हो । स्थगित मात्रै गरेको भए मनासिब भन्नसकिन्थ्यो तर सम्पूर्ण प्रकृया नै रद्द गर्ने निर्णय कहाँसम्मको उचित कदम हो, कतिसम्म मनासिब छ ? यो यिन्तनीय-बहसको विषय भझिएको छ । पराजित मानसिकताको घोतकका रूपमा रद्द गर्ने निर्णय गरिएको महशुस गर्नेहरू छन् भने आफुअनुकुल मिलाएरै जानलाई नै यस्तो कदम चालेका हुन् भन्नेहरू पनि देखिए । तर धर्मादय सभाका सल्लाहकार, पूर्व महान्यायाधिकता तथा निर्वाचन आयुक्त प्रमुख सर्वज्ञरत्न तुलाधरकै कथनअनुरूप यो सम्पूर्ण निर्वाचन प्रकृया रद्द गरिएको हो भनी महासचिव सुचित्रमान शाक्यले काठमाडौंस्थित मेट्रो एफ. एम. मा (३५।०६८) अन्तरवार्ता दिनुभएको विवादास्पद कुरा हो कि होइन ? अभ रमाइलो कुरा त स्वयं धर्मादय सभाका अध्यक्ष पं. बद्रीरत्न वज्राचार्यले सो विवादित निर्णय भएको आफूलाई कुनैपनि जानकारी नै नभएको अनभिज्ञता प्रकट गर्नुभयो भन्ने कुरा मेट्रो एफ. एम. मार्फत् जुन सार्वजनिक भएको छ, त्यसलाई कुन रूपमा लिने त ?

वि. सं. २००९ श्रावण १५ गते जुद्ध शम्शोरले ८ जना भिक्षु-श्रामणेरहरूलाई स्वदेशबाट निश्काशन गरिसकेपछि चार महिनापश्चात् २००९ मसिर १५ तदनुसार ३१ नोवेम्बर १९४४ का दिन आर्यसंघाराम, सारानाथ (भारत) मा परम पूज्य भिक्षु ज. चन्द्रमणि महास्थविर (बर्माज) को अध्यक्षतामा भारतीय भिक्षु भद्रत्त आनन्द कौसल्यायन उपसभापति, नेपालीहरू भिक्षु अमृतानन्द मन्त्री (सचिव), के. भिक्षु महानाम कोविद उपमन्त्री, श्री उपासक मणिहर्षज्योति कोषाध्यक्ष, सदस्यहरू ज. कितिमा महास्थविर (बर्माज), भिक्षु धर्मालोक, भिक्षु अनुरुद्ध, श्री एम. पी. प्रधान (महाप्रज्ञा) बसेर धर्मादय सभा स्थापना गरिएको गौरवमय इतिहास यहाँ स्मरण गर्नु प्रासङ्गिक होला । त्यतिबेला

उल्लेख्य तीनवटा मूख्य उद्देश्यहरू- “क) बौद्ध-धर्मसम्बन्धी ग्रन्थहरू सम्पादन तथा प्रकाशन गर्ने, ख) भिक्षुहरूलाई तथा अन्य बौद्ध विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरी शिक्षाको प्रबन्ध गर्ने, ग) अन्य साधनद्वारा बौद्ध-धर्मप्रति आफ्नो कर्तव्य पालन गर्ने ।” (हेर्नुहोस् धर्मादय सभाको रिपोर्ट, वि.सं. २००४) लाई समेटिएर अगाडि बढेको धर्मादय सभाले वि. सं. २०४३ सालमा काठमाडौं जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट विधिवतरूपले धर्मादय सभा-२०४३ दर्ता गरिसकेपछि पहिले संशोधन २०५०, दोश्रो संशोधन २०५२ तथा तेश्रो संशोधन २०५५ सम्म आइपुगदा धर्मादय सभाको उद्देश्यहरूमा धेरै परिमार्जित भइसकेका छन् । “१) बुद्धधर्म र संस्कृतिको संरक्षण, सम्बर्द्धन गर्ने, २) बुद्धधर्मको प्रचार प्रसार गर्ने, ३) बुद्धधर्ममा आस्था र निष्ठा राख्ने विभिन्न व्यक्ति, संघ, संस्थाका बीच माध्यम भई काम गर्ने । ४) बुद्धधर्मका अनुयायीहरूको धार्मिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, शैक्षिक एवं नैतिक उत्थान गर्ने । ५) समान उद्देश्य भएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्थाहरूसँग आपसी सहयोग, समन्वय र मित्रता कायम गर्ने । ६) बुद्धधर्मको अवधारणाअनुसार विश्वशान्तिलाई साकार पार्न प्रयत्न गर्ने । ७) प्राणीमात्रको लागि कल्याणकारी तथा सेवामूलक सामाजिक कार्य गर्ने । ८) बौद्धस्मारक, बौद्धविहार तथा गुम्बाको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनमा सहयोग पुन्याउने । ९) धार्मिक र सामाजिक कार्यका लागि विभिन्न स्रोतबाट आय आर्जन गरी धार्मिक स्थलहरूको निर्माण तथा संरक्षण गर्न र सामाजिक कार्यक्रम संचालन गर्न विशेष कोष संचालन गर्ने ।” यसरी आज धर्मादय सभाले उपरोक्त बुद्धाहरूलाई उद्देश्यअनुरूप विधानमा समेटेका छन् ।

वर्तमान प्रचलित विधानको दफा नं. १६ मा केन्द्रीय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारअन्तर्गत उपदफा नं. २२ मा केन्द्रीय समितिको अध्यक्षका छनौटविधि यसरी उल्लेख गरिएको देखिन्छ- “नेपालमा प्रचलित थेरवादी, महायानी र वज्रयानी निकायहरूका बीच विद्यमान मैत्रीभावलाई संवृद्धि गर्न केन्द्रीय समितिले केन्द्रीय सल्लाहकार समिति र शाखा कार्यसमितिको समेत रायसुभाव लिई यी निकायहरूबाट विद्वान र सुप्रतिष्ठित व्यक्तिकर्त्तालाई क्रमबद्ध तरिकाले १/१ पदाधिका लागि अध्यक्ष पदमा मनोनीत गर्नेछ” भनी स्पष्ट उल्लेख गरिएको छ । यसरी नै तीन यानबाट प्रतिनिधित्व हुनेगरी यसपालि थेरवादबाट अध्यक्षता गर्ने पालो हो भने सभाको अरू कुनैपनि केन्द्रीय समिति वा शाखाकार्यसमितिको पदाधिकारी हुनका लागि दफा नं. ८ मा केन्द्रीय समितिको पदाधिकारी वा सदस्य बन्न चाहने व्यक्ति ३ वर्षदेखि निरन्तररूपमा सदस्यता कायम रहेको हुनुपर्नेछ भनी उल्लेख गरिएको छँदाछँदै भिक्षुहरू उम्मेदवारी हुनै नहुने अवैधानिक तर्क अगाडि सार्नेजस्तो

बदनियतपूर्ण काम भइरहेको छ । दफा नं. १४ मा केन्द्रीय समितिको गठन र पदावधिअन्तर्गत २५ सदस्यीय कार्यकारिणी समिति गठन प्रकृया बारे व्यवस्था गरिएको त छ तर त्यसो हुँदाहुँदै यसपालि ३ जना भिक्षुहरूको उम्मेदवारी देखिनेवित्तिकै विधानलाई कुल्याँदै निषेध प्रकृयालाई बढावा दिई निर्वचन नै रद्द गर्नु कति हदसम्म विधानसम्मत रहेको छ यसमा सम्बद्ध सल्लाहकार, त्यस्तै कानूनी परामर्शदाताहरूले निस्पक्ष रायसुभाव दिएकै हुन् भन्ने वा अरु के भन्ने ?

दफा नं. २७ मा “यस सभाको मानार्थ सदस्यबाहेक अन्य सबै सदस्यहरूले सभाको बैठक वा निर्वाचनमा तोकिएबमोजिम भाग लिन र मत दिन पाउनेछन् ।” भनी उल्लेख भएको हुँदाहुँदै पनि धर्मोदय सभाको चुनावमा थेरवादी भिक्षुहरू किन अपाच्य हुँदैछ ? यो अत्यन्त गम्भीर प्रश्न तेर्स्याउनु दुःखद विषय हो । विगतमा पनि संस्थागत प्यानलमा भिक्षु-अनागारिकालाई उम्मेदवारी दिन लगाइएको नजीर छन् भन्ने यसपालि पनि संस्थागत प्यानलमा अनागारिकालाई उम्मेदवार बनाउनु हुने, अनि बहानाबाजी गर्वै अधिकांशलाई खालि स्थगन मात्र भन्दै भुक्याउने अपाच्य कार्य गर्नु पर्ने नै किन ? दफा नं. २९ मा “पदावधिसम्बन्धी विशेष व्यवस्था भनी कार्यकारिणी समितिको पदावधि समाप्त भएपछि तत्काल निर्वाचन गराउन नसक्ने विशेष परिस्थितिको श्रृजना पदावधि समाप्त हुनुपूर्व केन्द्रीय समितिले केन्द्रीय सल्लाहकार समितिको राय सुभाव लिई बढीमा ६ महिनाको लागि पदावधि थप गर्न सकिनेछ” भनी उल्लेख गरिएको छ नै, तर “कुनैपनि तवरमा स्थगन मात्र नगरी आखिर एकतर्फी तवरबाट रद्द नै गर्नु पर्ने किन ? दालमे कुछ काला है जस्तो नियति त हैन यो ?” वर्तमान अध्यक्ष खुट्टा दुखाइको कारण बैठकमा उपस्थित हुन नसक्नु, अनि गम्भीर निर्णयबारे उहाँले केही पत्तो नपाउनु, तर अस्वस्थ आजीवन सल्लाहकार ३ जनामध्ये एक लोकदर्शन वजाचार्यको निवासमा नै केन्द्रीय कार्यसमितिसहित सल्लाहकार समितिको बैठक बसी हचुवाको भरमा विवादास्पद निर्णय गर्नु कहाँसम्म जायज छ भन्ने अनुत्तरित प्रश्न उठनु स्वाभाविक नै हो । यस किसिमको नजीर सर्वोच्चमा नरहेको होइन, त्यसैले त यो रीत हाल्नु नै पर्ने विषय हो भनी कसैकसै जानकारकहरूले घच्चव्याउने गर्दा गल्ती गर्नेहरूले त गरे गरे, तर पुनः त्यस्तो भक्तेलाबाट हामीभित्र लफडा हुने कार्य गरिनु हुन्न भन्ने मेरो मान्यता-अभिमत हो ।

जेसुकै होस, चाहे कसैलाई गलाउने, थकाउने, पेल्ने, निरूत्साहित आदि कार्य गर्ने अनि आफू अनुकूल प्रकृया अगाडि बढाउनुभन्दा सीधै आफूहरूको समयावधि पुनः यतिउतिसम्मका लागि थन्ने, आयामिक कृयाकलाप संचालन

गर्द्दजाने भनी निर्णय गरे पनि त हुने थियो नि ! वा फलाना फलानाहरूलाई पनि आजीवन पदाधिकारी बनाउने निर्णय भएको छ भनी सूचना प्रकाशन गरिदिए पनि हुने थियो ! यस्तो भएमा कमसेकम भिक्षुहरूले उम्मेदवारी दिनुपर्ने जरूरत नै हुने थिएन । दुईदशकभन्दा बढिसमयदेखि धर्मोदय सभा हालसम्म बुद्धविहार भृकुटीमण्डपमा संचालन भइरहेको छ, त्यसै विहारको प्रमुख भिक्षु कोण्डन्यले महासचिवमा उम्मेदवारी दिवा कुराकानी अगाडि नबढाई छिँडिमा रहेको कार्यालय तर दुईतलामाथि बस्नेलाई बाहिर बाहिर गई नैतिक दबाव दिन लगाउने, भनसुन गर्ने प्रवृत्तिका कारण स्थितिलाई बिगार्ने काम भयो, कोषाध्यक्ष पद भिक्षुले बहन गर्नु उचित छैन भन्ने कुरा पनि आए, अझ कसै कसैले व्यङ्गात्मकरूपले भनेजस्तै भन्ने हो भने त वर्तमान महासचिव सुचित्रमान बादशाह सुरोतको तुरुप भएर उम्मेदवारी दिइएको ठाउँमा भिक्षु कोण्डन्य सुरोतका एकका हुनसक्ने चाल पाउन नसक्दा हतार हतारमा पानको एकका फ्याँक्ने काम गरेकै हो, अनि के गर्ने के गर्न लौ आयो आयो भन्दै हुनगइरहेको खेल भताभुङ्ग पार्ने काम भयो, ऊ आयो त्यो आयो भन्दै त्रसित भएर चिच्याएर जतिसुकै हल्लाखल्ला गरेपनि, चुनावी खेलमैदान तितरबितर पार्ने कोशिस गरिए पनि आखिर त्यहाँ कोही देखिएनन्, कोही घटना नै घटेन, बहानाबाजी मात्र हो भन्ने सावित भयो । पुनः सुरु हुन गइरहेको स्वस्थ वा अस्वस्थ निर्वाचन खेलमा विशेषतः जुन पदमा विवाद देखिएअनुरूप स्थिगित मात्र नभई, रद्द नै भइसकेको परिस्थितिमा जो ती विवादित पदमा कमसेकम हाल मैदानमा देखिएकाहरू पुनः चुनाबी मैदानमा नदेखिने भएमा भिक्षुहरूले पनि मैदान खालि गर्नु पर्ला भनी कोही शुभचिन्तकहरूले भन्ने गरेका छन् पनि । तर धर्मोदय सभा, संस्थापन पक्षले अब के कस्तो निर्णय गर्ने हो, अनि त्यसपछि मात्र के कसरी अगाडि बढ्ने हो त्यसमा केन्द्रित हुनुपर्ने आजको आवश्यकता हो । “भाइफुटे गंगार लुटे” हुन दिनु भएन, आफू आफूमै आपसी विवाद चकाउँदै सर्वसाधारण लोकजनलाई हँसाउने कार्य हुँदै जाने हो कि भन्ने कुरामा हामी सम्बद्ध सबै सबै सजग र सचेत हुनुपर्ने अपरिहार्यतालाई जो कसैले बिर्सनु हुँदैन, यसमा सबैको ध्यानाकृष्ट हुनु जरूरी छ । ॥ अस्तु ॥

॥ विरंतिट्ठतु सद्घम्मो ॥

(प्रस्तुत लेखक धर्मोदयसभाको महासचिव पदमा प्रत्यासी उम्मेदवार हुनुहुन्थ्यो, नेपाल भाषाको सन्ध्याकालीन दैनिक सन्ध्या टाइम्समा गत भाद्र ५ का दिन प्रकाशित लेखको नेपाली अनुवाद प्रकाशित गरिएको हो- सं ।) साभार : इनडेफेट पाइकिक, १६-३१ भाद्र २०६८

विवाद सन्दर्भ :

धर्मोदयलाई सहमतिपूर्वक अगाडि बढाओ

हेरारत शाक्य

निवर्तमान अध्यक्ष, युवक बौद्ध मण्डल (YMBA) ललितपुर

नेपालकै जेष्ठ बौद्ध संस्था धर्मोदय सभा ६८ औं वर्षमा प्रवेशको घडीमा हार्दिक शुभकामना ।

६८ वर्षअगाडि श्री ३ जुद्ध शम्शेर प्रधानमन्त्रीको समयमा ८ जना भिक्षुहरूलाई देशबाट निष्काशन गरी ४ महिनापछि भारतको सारनाथमा श्रद्धेय बर्मीज भन्ते उ. चन्द्रमणी महास्थविर संस्थापक अध्यक्ष हुनुभई धर्मोदय सभाको स्थापना गरिएको थियो । यस संस्थाले नेपालका बौद्ध समुदायलाई स्वतन्त्रता दिलाउन अहं भूमिका निभाएको सबैलाई थाहा भएकै कुरा हो । पछि आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर भन्तेले धैरे वर्षसम्म अध्यक्ष हुनुभई नेतृत्व बहन गर्नुभएको हामीलाई थाहा भएकै हो ।

पछि विधान संशोधन गरी नेपालको तीन यानकै गुरु आचार्यहरूको समुदायबाट पालो पालो गरी अध्यक्षता ग्रहण गर्ने व्यवस्था गरिएको हो । यसपालि स्थविरवादी भन्तेहरूबाट अध्यक्षता ग्रहण गर्ने पालो हो । धर्मोदय सभाको अध्यक्षले चुनाव लड्नु पर्दैन, उहाँलाई मनोनित गरिन्छ । यसपालि धर्मोदय सभाको ६८ औं वार्षिक साधारण सभा तथा नयाँ कार्यसमितिको चुनाव भाद्र ३ र ४ गते हुने सूचना डेढ महिनाअघि नै प्रकाशित गरिएको थियो । गत श्रावण ३० गते उम्मेदवारी दर्ता गर्ने दिन महासचिव, कोषाध्यक्षसहित सदस्य गरी तीनजना भिक्षुहरूले उम्मेदवारी दर्ता गराए । धैरे वर्षसम्म गृहस्थीहरूले मात्र हाँकिरहेको धर्मोदय सभामा भिक्षुहरूले 'किपोस्ट' ताकोरे उम्मेदवारी दिँदा खूब चर्चाको विषय बन्यो । अफ श्रावण ३१ गते भिक्षुहरूले विज्ञापनमार्फत् भोट मान्गनुभएको खबर चारैतिर फैलियो । श्रावण ३२ गते सन्ध्याटाइम्समा अजय सायमिले भिक्षुहरू प्रशासकीय पदमा बस्नु हुँदैन भन्ने विचार प्रस्तुत गर्नुभयो । यसरी नै भाद्र २ गते प्रणव तुलाधरले भिक्षुहरू अगाडि बढेर सबै क्षेत्रमा बूद्धशासनलाई प्रगति गर्नुपर्छ भन्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । यसपालि धर्मोदय सभाको वार्षिक सभा राष्ट्रव्यापीरूपमै चर्चाको विषय भइदियो । गृहस्थ बौद्ध धर्मोदय सभासदहरू बीच भुइँचालो नै गयो । कोही कसैले त आफ्नो खाने थाली नै लुट्लान् कि भन्ने जस्तै गरी व्यवहार प्रदर्शन गरिएको अनुभूति भयो । यसपालि अध्यक्ष हुने पालो भिक्षुहरूको अफ महासचिव र कोषाध्यक्ष

पदमा समेत भिक्षुहरूले जितेर धर्मोदय सभालाई भिक्षुहरूले आफ्नो मुडीमा बाँधेर विधान नै संशोधन गर्ने पो हो कि भनी चिन्ता लिइएको देखियो । धर्मोदय सभामा प्रप्रजित भिक्षुहरू, अनागारिका गुरुमांहरू सदस्य हुन सक्छन् । पदाधिकारी हुन चाहने भिक्षुहरू त्यही बाटो (विधानसम्मत) बाट आएका हुन्, चोर बाटोबाट आएका होइनन् । त्यसैले मलाई लाग्छ यसमा अन्यथा सोच्नु पर्दैन र वज्रयानीहरूलाई पाखा लगाउँछ कि भन्ने शंका पनि गर्नु हुँदैन । धर्मोदय सभा जस्तो विशुद्ध बौद्ध संस्था प्रप्रजित भिक्षु, अनागारिका गुरुआमा, वजाचार्य गुरु, गृहस्थ, उपासक-उपासिकाहरूको साभा सार्वजनिक संस्था हो । त्यहाँ सबैलाई समान रूपले स्वीकार्न सक्नुपर्छ । पदाधिकारीमा चाहे भिक्षु, अनागारिका वा गृहस्थ बौद्ध जो आए पनि/भएपनि संस्थालाई खास केही फरक पर्दैन किनकि त्यहाँ धार्मिक कार्य नै त गर्न हो । धर्मोदय सभाको विधानअनुरूप यसको लक्ष्य र उद्देश्य पुरा गर्नु मुख्य ध्येय हुनुपर्छ । प्रप्रजितहरूले यस्तो कार्य गर्नु हुँदैन भन्ने कहि उल्लेख गरिएको हुँदैन । त्यसैले तटस्थ विनय, कानून विज्ञहरू सम्मिलित गराई सहमतीय तवरबाट आवश्यक कार्य अगाडि बढाउनु पर्छ ।

आजको अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध जगतमा नेपालको राष्ट्रिय बौद्ध जगत एकताबद्ध सूत्रमा आवद्ध भएको सन्देश प्रवाह गर्न सक्नुपर्छ । नेपालमा निर्माणाधीन नयाँ संविधानमा धर्मनिरपेक्षालाई कायमै राख्न सम्पूर्ण बौद्धहरू एक ढिक्का भई दबाव शृजना गर्नु आवश्यक छ । नेपालको सीमाभित्र पूर्वमेचीदेखि पश्चिम महाकालीसम्म, उत्तराहिमाली भेगदेखि दक्षिणी तराई, मधेशाम्मका नेपाली बौद्धहरूबीच एकाबद्ध हुन धर्मोदय सभाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न सक्नुपर्छ । भिक्षु, लामा गुरु, वजाचार्य गुरु, आनी, गुरुआमा, गृहस्थ उपासक-उपासिका सबै सबै एक ढिक्का हुनु जरूरी छ । "हामी, हाम्रो" मात्रै नभन्नु बेश होला । चुनावमा जिल्लेहरूले पनि संस्थामा सामूहिक भावनाको विकास गर्न सक्नुपर्छ । सबैलाई समानरूपले हेर्ने पर्छ । कथंकदाचित चुनावमा जिल्लेहरूले एउटै यानलाई मात्र काखी च्यापेर व्यवहार गरे साधारण सभाले विधानअनुरूप कारवाही गर्नेछ । कोही कामै गर्दैन, अति नै गर्लान्, सुहाउँदो-असुहाउँदोजस्तो अहिले नै केही भनिराख्नु पर्दैन जस्तो लाग्छ । नहुने नचाहिने, असुहाउँदो विधानविपरीत जो कसैले कार्य गरे दण्ड दिलाउन साधारण सभाले न्यायिक समिति गठन गर्न सक्नेछ । अब उप्रान्त शंकाको दृष्टि राख्नु उचित हुँदैन ।

धर्मोदयमा कसैको एकलौटी वा एक हूल-जमातको हुकुमी शासन अब चल्नेवाला छैन पनि । धर्मोदय सभाका परिपक्व प्रबुद्ध र मूल पदाधिकारी सदस्यहरू किन त्रसित भए, किन भयभित भए, यही आश्चर्य लागिरहेको छ ।

नेपाल भाषाबाट साभार अनुवाद: सन्ध्याटाइम्स, वर्ष १६/२५३ अंक भाद्र ९, २०६८

विवाद सन्दर्भ :

के छ धर्मोदय समाजित्र ?

ओमकाजी ताम्राकार

मरु टोल, काठमाडौं

आजीवन सदस्य नं. ५५५, धर्मोदय सभा

नेपालमा उल्लेखनीय बौद्ध संस्थाहरूमध्ये धर्मोदय सभा एक मात्र राष्ट्रिय बौद्ध संस्था हो । यस संस्था विगतको राणाकालमा ८ जना भिक्षुहरूलाई देश निकालापश्चात् तीन महिनापछि भारतमा स्थापना गरिएको थियो । यस संस्था वहाँ भन्तेहरू (भिक्षुहरू) कै सकृयताका कारण स्थापित भएका हुन् । त्यतिवेला के कस्ता उत्तरचढाव आए भन्ने कुरा भोलिका पीढीले थाहा पाउने छैनन् । त्यसकारण सत्यतथ्य जानेर बुझेका मात्र कुनैपनि कुराको विरोध गर्दा राम्रो हुन्छ । म स्वयं यस संस्थाको आजीवन सदस्य हुँ । वि.सं. २०५२ माघ २१ गते आजीवन सदस्यता प्राप्त गर्ने अवसर प्राप्त भयो । स्वयं आफू पनि यस संस्थाको आजीवन सदस्य भएकोले संस्था बारे केही न केही जानकारी हुन्ने नै भयो ।

यस संस्थाको उद्देश्य अत्यन्तै राम्रो छ । “बुद्धधर्म र संस्कृतिको संरक्षण, सम्बद्धन गर्ने, बुद्धधर्मको प्रचारप्रसार गर्ने, बुद्धधर्ममा आस्था र निष्ठा राख्ने विभिन्न व्यक्ति, संघ, संस्थाबीच माध्यम भई काम गर्ने यस संस्थाको उद्देश्य हो । यसरी नै बुद्धधर्मका अनुयायीहरूको धार्मिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, शैक्षिक एवं ऐतिक उत्थान गर्ने, समान उद्देश्य भएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्थाहरूसँग आपसी सहयोग, समन्वय र मित्रता कायम गर्ने, बुद्धधर्मको अवधारणाअनुसार विश्वशान्तिलाई साकार पार्ने प्रयत्न गर्ने, प्राणीमात्रको लागि कल्याणकारी तथा सेवामूलक सामाजिक कार्य गर्ने, बौद्धस्मारक, बौद्धविहार तथा गुम्बाको संरक्षण तथा सम्बद्धनमा सहयोग पुन्याउने, धार्मिक र सामाजिक कार्यका लागि विभिन्न स्रोतबाट आय आर्जन गरी धार्मिक रथलहरूको निर्माण तथा संरक्षण गर्ने र सामाजिक कार्यक्रम संचालन गर्न विशेष कोष संचालन गर्ने । यसरी धर्मोदय सभाको सदैश्यअनुरूप विधानमा समेटिएको देखिन्छ । यी यावत उद्देश्यअनुसार जतिसकदो कार्य गर्नुपर्ने हो त्यति हुन सकेको देखिदैन । साधारण सभा आइपुर्गछ,

वासलात प्रस्तुत गरिन्छ, यौटा दुईवटा गतिविधि सुनाइन्छ, बस सकियो ।

हाल आएर भिक्षुहरू चुनावमा उत्तरु हुन्छ या हुँदैन भन्ने बहस भइराखेको छ । त्यसो त भिक्षुहरू मात्र होइन, धर्मोदय सभाको जो सुकै सदस्यहरू चुनावमा भाग लिन सक्छन्, सबैको समान अधिकार छ । जो सदस्य नै होइन, संस्थाभित्र नै समेटिएका छैनन्, उहाँहरूले मात्र धर्कोदयको चुनावमा भागलिन पाउँदैनन् । यदि भिक्षुहरूले चुनावमा भाग लिन नपाउने भए उहाँहरूलाई किन संस्थाको सदस्यता प्रदान गरिएको हो ? यदि संस्थाकै सदस्यता प्राप्त नगरीकन भिक्षुहरू चुनावमा भाग लिएका भए भिक्षुहरू मात्र होइन अरु कसैले पनि चुनावमा भाग लिन पाउँदैन । यी त भए सदस्यहरूको अधिकारको विषय ।

भगवान् बुद्धले पनि संघसंस्था संचालन गर्नुभएकै हो । “संघं सरणं गच्छामि ॥” किन भनिएको हो त ? यदि बुद्धले संघको काम कारवाही अगाडि बढाउनु नभएको भए

‘संघं सरणं गच्छामि’ वाक्यांश कसरी आए त ? अर्को कुरा भिक्षुहरू गृहत्यागी प्रवर्जित हुन्, त्यसैले उहाँहरूले मात्र धर्कोदयको चुनावमा भागलिन पाउँदैनन् । यदि भिक्षुहरूले चुनावमा भाग लिन नपाउने भए उहाँहरूलाई किन संस्थाको सदस्यता प्रदान गरिएको हो ? यदि संस्थाकै सदस्यता प्राप्त नगरीकन भिक्षुहरू चुनावमा भाग लिएका भए भिक्षुहरू मात्र होइन अरु कसैले पनि चुनावमा भाग लिन पाउँदैन ।

आहिलेसम्म भइरहेका कार्य (चिप्लिकिराको

हिँडाई) लाई सार्थकता दिनकै लागि उहाँ भन्तेहरूले उम्मेदवारी दिएका हुन् । हामीले यो कुरा विर्सनु हुँदैन कि धर्मोदय सभा पूर्णबहुमत भिक्षुहरूले नै स्थापना गर्नुभएको थियो । हुनसक्छ, भिक्षुहरू कार्यसमितिमा बस्दा गृहस्थहरू उच्चपदमा र भिक्षुहरू तल्लोपदमा हुँदा काम अहाउँदा असहजजस्तो लाग्नसक्छ । यो एउटा तर्क हो भने सत्य पनि हो । यसपालि स्थविरवादी भिक्षुहरूको पालो, अध्यक्षलाई त मनोनितरूपमा चुन्ने प्रावधान रहेकै छ । अरु पदमा जान चुनाव प्रकृया बाहेक अन्य बाटो नै छैन । अब कुरो आउँछ भिक्षुहरू चुनावी मैदानमा पराजित भए चीवरको अपमान हुन्छ रे । त्यसरी नै संस्थागत माथिल्लो पद धारण गर्नेहरूले तल्लो पदका भिक्षुलाई काम अहाउन सुहाउँदैन भन्ने तर्कमा अलिकरहनु भएन । संसार कहाँ पुगिसक्यो, पुरानै सोचपूर्वक कुरा गर्नु आजको यो परिवेशमा सुहाउँदैन ।

उचित सम्बोधन र शिष्टाचारपूर्वक काम अहाउन सकिन्छ । चाहिने नचाहिने तर्क अगाडि तेस्याएर डिफिसकेको विचारमा टेकेर महायान, थेरवाद, वज्रयान भनेर एकै स्थलमा रहेका धर्मादय सभाका पदाधिकारी सदस्यहरु अल्फेर बस्नु हुँदैन ।

मेरो विचारमा ६८ औं धर्मादय सभाको वार्षिक साधारण सभा एवं नयाँ कार्यसमितिमा उहाँ भिक्षुहरु जिति जना पदाधिकारी हुन चाहेका हुन्, सहमति गरेर वा चुनावै गरेर भएपनि उहाँहरुलाई उचित स्थान दिनैपर्छ । धर्मादय सभाको कार्य समितिमा हेर्नुहोस, सधैं उही देखिरहन्छन्, नयाँहरुलाई पनि मार्ग प्रशस्त गरिदिनुपर्छ । मलाई अफै याद छ, ६५ औं वार्षिक सभामा नयाँ मान्छे पुष्पराजन शाक्यले कार्यसमितिमा प्रवेश गर्न चुनावमा भाग लिएर यो कम्युनिष्ट हो, यसलाई प्रवेश गराइनु हुन्न भनी सबै मिलेर आखिर चुनावमा हराए । पुनः हार नमानी जसरी भएपनि भित्र प्रवेश गरी छोड्छु भनेर लागे, पछि के के भो कुन्ति उनलाई कार्य समितिमा मनोनित गरियो । के छ धर्मादय भित्र ? नयाँप्रवेश गर्न चाहनेहरुलाई स्थान नै नदिने कारण के हो ? ६८ औं वार्षिक साधारण सभा र चुनावलाई स्थगित मात्र नगरी रह नै गर्नुपर्ने कारण के हो ?

वर्तमान प्रचलित विधानको दफा नं. १६ मा केन्द्रय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत उपदफा नं. २२ मा केन्द्रीय समितिको अध्यक्ष मनोनित गर्ने विधिअनुसार भनेर उल्लेख गरिएको हुँदाहुँदै अब आउँदो कार्यकाल थेरवादको

पालो हो भने थेरवादी भिक्षुहरु चुनावी मैदानमा आए भनी टाउको दुखाउनु पर्ने नै किन ? कुनैपनि संस्थामा बसेर काम गर्नु भनेकै संस्थाको विधानअनुरूप कार्य गर्नु हो, संस्थाको उद्देश्य पूरा गर्नु हो र संस्थालाई उत्थान गर्नु हो ।

देशमा लोकतन्त्र स्थापित भइसकेको यस घडीमा पनि उही पुरानै डिफिसकेको विचारलाई मात्र च्यापेर बस्नु हुँदैन । विगतमा जस्तै एकतन्त्रीय रूपमा संस्थाको विकास हुँदैन । माथि उल्लेख गरिएका पुष्पराजन शाक्यको जस्तै काम दोहरिनु भएन । पुराना नेतृत्व वर्गले कार्य गर्न नसके नयाँ नयाँहरुलाई बाटो खोलि दिनुपर्छ । डर, त्रास र धम्कीले आजकल केही हुनेवाला छैन । लोकतन्त्रलाई विश्वास गरी स्वस्थ प्रतिस्पर्धा गर्न बानी बसाल्नुपर्यो । उचित ठाउँमा एक आपसी छलफल गरी अगाडि बढ्न सक्नुपर्यो, यही आजको आवश्यकता हो । होइन, आफूहरुले मात्र आजीवन पद खानुपर्ने, आफूहरु मात्र सर्वसर्वा भइराख्नुपर्ने भए आजीवन पदाधिकारी, आजीवन कार्यसमिति भनेर विधानमै संशोधन गरेर त्यस्तै बुँदा उल्लेख गरे भइ हाल्यो । त्यसकारण एकैथलोमा उभी छलफल गर्नुहोस, परिणाम पनि पहिल्याउनुहोस् । धर्मनिरपेक्षताका विरोधीहरु सामू कमजोरी प्रदर्शन गरी हिन्दू राज्यको वकालत गरिरहेकाहरुलाई मसला बाँड्ने कार्य गर्नु भएन । त्यसैगरी विरोध गर्नेहरुले पनि सत्य ।

साभार :
अनुवाद सन्ध्या टाइम्स, भाद्र १५ २०६८

अप्पमादो अमतपदं - पमादो मच्चुनो पदं ।

अप्पमत्ता न मीयन्ति - ये पमत्ता यथा मता ॥

अर्थात् : अप्रमाद निर्वाणको बाटो हो, प्रमाद मृत्युको बाटो हो, प्रमादीहरु मर्नेभैँ अप्रमादीहरु मर्दैन् ।

बेहोस मज्जुसे च्वनेगु अमृतसमानगु निर्वाणय वनेगु खः, बेहोस जुया च्वनेगु मृत्युया लँ खः ।
प्रमादीपि मृत्यु जूथै अप्रमादीपि मृत्यु जुझमखु ।

मिलन बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

हवनाछौं, पाको, न्यूरोड, काठमाडौं ।

फोन: ४२३१०३६, ४२२२०६५, फ्याक्स : ४२९६१६७

विवाद सब्दर्थ :

किन धर्मोदयको चुनावी प्रकृया रद्द ?

सुनील महर्जन

सचिव, युवा बौद्ध कमिटी, ललितपुर

नेपालमा बौद्धहरूको छाता संगठन धर्मोदय सभाले सम्पूर्ण चुनावी प्रकृया रद्द भनी निर्णय गरेको कार्यलाई बौद्ध समाजले अर्थपूर्ण रूपमा लिएका छन् । धेरै वर्ष अगाडिदेखि एउटै समूहको मात्र वर्चस्व कायम भएको यस संस्थामा भिक्षु कोण्डन्यको उम्मेदवारीले नयाँ नेतृत्व आउने सकल बौद्धहरू आशावादी भइरहेकै समयमा चुनाव रद्द गरिएको सूचना सार्वजनिक गरियो ।

निर्वाचन स्थगित वा यसको बाँकी प्रकृया मात्र रद्द गर्नुपर्ने ठाउँमा उम्मेदवारी दर्ता, उम्मेदवारीको दावी विरोधलगायत सम्पूर्ण प्रकृया नै किन रद्द गरियो ? सभाका सल्लाहकार एवं वरिष्ठ अधिवक्ता सर्वज्ञरत्न तुलाधरको हवाला दिई गरेको यो रद्द प्रकृया प्रचलित कानुनी मान्यता, संस्था दर्ता ऐन २०३४ को मर्म र भावनाअनुकूल छ ? यो निर्णय बारे स्वयं अध्यक्ष पण्डित बद्रीरत्न वज्राचार्यले आफूलाई केही थाहा नभएको भन्ने कुरा सार्वजनिक भइसकेको छ । अध्यक्षको उपस्थिति विना विवादास्पद निर्णय किन गरियो ? यसभित्र के रहस्य लुकेको छ ? यस्ता प्रवृत्तिले कस्तो चरित्रको प्रतिनिधित्व गरिरहेको हुँच्छ ? धर्मोदय सभा यतिसम्म किन अपारदर्शी ढंगबाट प्रस्तुत हुँदैछ ?

धर्मोदय सभामा पहिलेदेखि एउटा समूहले मात्र आफ्नो वर्चस्व कायम गरिरहेको छ । त्यसभित्र सुवर्ण शाक्य, लक्ष्मीदास मानधर, पद्म ज्योति आदि सम्मिलित छन् । कमलादी निवासी लोकदर्शन वज्राचार्यले यस समूहको नेतृत्व सम्हाल्न्दै आएको छ । शरीरले साथ दिउन्जेल, सकुन्जेल

“स्वयं अध्यक्ष पण्डित बद्रीरत्न वज्राचार्यले आफूलाई केही थाहा नभएको भन्ने कुरा सार्वजनिक भइसकेको छ । अध्यक्षको उपस्थिति विना विवादास्पद निर्णय किन गरियो ? यसभित्र के रहस्य लुकेको छ ? यस्ता प्रवृत्तिले कस्तो चरित्रको प्रतिनिधित्व गरिरहेको हुँच्छ ? धर्मोदय सभा यतिसम्म किन अपारदर्शी ढंगबाट प्रस्तुत हुँदैछ ?

लोकदर्शनले आफ्नो नेतृत्वमा र नसकेपछि आफ्ना आसेपासेहरूबाट धर्मोदय सभा संचालन गरिरहेको छ । यस्तै समयमा भिक्षु कोण्डन्यले महासचिव पदमा उम्मेदवारी दिएका हुन् । यसै पदमा दुईवटा कार्यकाल, ६ वर्षसम्म महासचिव भइसकेका वर्तमान महासचिव सुचित्रमान शाक्यले पुनः उम्मेदवारी दिएका थिए । कतै यो रद्द गर्न निर्णय आफ्नो हातबाट तेतृत्व बाहिर जाने भयो भनेर नै गरेको त होइन ? प्रश्न उठनु स्वाभाविक हो ।

कुनैबेला लामो समयसम्म लोकदर्शन वज्राचार्यले धर्मोदय सभाका लागि योगदान दिएकै हुन्, त्यसको लेखाजोखा आपनै ठाउँमा छ तर सधैभरी लोकदर्शन र उहाँका नजिक बस्नेहरूले मात्र धर्मोदय सभाका वर्चस्व कायम गरेर बस्ने कि सक्षम, सबल नयाँ नेतृत्वलाई पनि अवसर दिने ? यतातिर सम्बन्धित बौद्ध क्षेत्र स्पष्ट हुँनैपर्छ ।

धर्मोदय सभा बौद्धहरूको ऐतिहासिक महत्व र गौरव गाथाले भरिएको संरक्षा हो । विविध समयमा नेपालमा विश्व बौद्ध सम्पेलन सम्पन्न गर्न सफल संरक्षा हो- धर्मोदय सभा । तर गरिमामय इतिहास बोकेको संस्था आज यथास्थितिमा भुजिडिरहेको छ, परिवर्तित समय परिस्थितिअनुरूप यस सभाले नेतृत्व प्रदान गर्न सकेको छैन । बौद्ध समाजको समग्र अवस्था, कमजोरी, सबल पक्ष र अवसरलाई विश्लेषण गरी सभालाई निरन्तरता दिन नसक्नु, धर्मनिरपेक्ष राष्ट्र घोषणा भइसकेपछि पनि त्यसलाई व्यवहारमा प्रयोग गर्न ठोस नीति र योजना तर्जुमा गर्न नसक्नु, राष्ट्रिय जनगणनामा बौद्धहरूको परिचालन गर्न नसक्नु तथा कुशल नेतृत्वको अभाव भइरहेको बौद्ध समाजमा नेतृत्वदायी भूमिकाको अनुभूति गराउन सकेको छैन । यसको जिम्मेवारी दशकौ सम्म नेतृत्व काँधमा बोक्नेहरूले लिने कि

नलिने ? आजभोलि धर्मोदय किन यति साहो कमजोर भयो ? यसको जवाफ वर्तमान नेतृत्वले दिने कि नदिने ? जहाँसम्म बुद्धधर्मका तीन निकायहरू स्थविरवाद, महायान र वज्रयानलाई समन्वय गर्ने यो संस्थामा महासचिव र कोषाध्यक्ष पदमा भिक्षुहरूले उम्मेदवारी दिएकै विषयलाई उचालेर स्थविरवादको हस्तक्षेप हुँदैछ भनी एक समूहले प्रचार सुरु गरेको छ, यी अत्यन्त आधारहीन कुरा हुन् । भिक्षु कोण्डन्य र भिक्षु धर्ममूर्तिले उम्मेदावारी दिदैमा महासचिव र कोषाध्यक्ष पदमा उहाँहरू

निवाचित नै हुने हो त ? निर्वाचन पनि नगराउने अनि मनोमानी ढङ्गले सम्पूर्ण प्रकृया रद्द गरिसकेपछि पनि भिक्षुहरूको उम्मेदवारीलाई हस्तक्षेप ठानियो किन ? के यो पराजित मानसिकता भएन र ? त्यसो त कुनैपनि सदस्यहरूले रीत पुन्याएर उम्मेदवारी दिनसक्ने प्रावधान स्पष्ट उल्लेख हुँदैहुँदै पनि एकलकाँटे तवरले हुँदैन भन्ने आधार के हो त ? यस्तो कुरा विधानमा कही कतैपनि उल्लेख गरिएको छैन भन्ने अनर्गल रूपमा यस्तो विषय किन उठान गरिदैछ ? कतै यो उम्मेदवारी दिएका भिक्षुहरूलाई गलाउने, थकाउने रणनीतिक चालबाजी त होइन ?

२००९ साल साउन १५ गते ८ जना भिक्षु श्रामणेरहरूलाई नेपाल राष्ट्रबाट देश निष्काशित गरिदा वहाँ भन्तेहरूलाई स्वदेश आगमन गराउन चालिएको अभियानस्वरूप यस संस्थाको स्थापना भएको हो । संस्थापक अध्यक्ष भिक्षु चन्द्रमणी महास्थविर हुन् भन्ने भिक्षु अमृतानन्द सचिव थिए । कैपौं वर्षपछि मात्र आएर तीनवटै निकायका प्रतिनिधिमूलक संस्थाको रूपमा विकास भएको देखिन्छ । भिक्षुहरूका उम्मेदवारीका कारण स्थविरवादले नै हस्तक्षेप गर्लान् भनी लाज्ञाना लगाउनु, शंका गर्नु स्वयं विरोधाभाष कुरा भयो कि भएन ? त्यस्तै भन्ने हो भने लोकदर्शन वज्राचार्य, सागरमान वज्राचार्य, सुवर्ण शाक्य, सुचित्रमान शाक्यलाई थेरवाद, महायान वा वज्रयान केको प्रतिनिधि मान्ने ? सम्पूर्ण तथ्य, तर्क र प्रमाणअगाडि राखेर हेर्ने हो भने भिक्षुहरूलाई चुनावमा उम्मेदवारी दिनुहुँदैन भन्नुको अर्थ भिक्षुहरू विहारमा बसी धर्मदेशना गर्ने, परित्राण पाठ मात्र गरेर बस्ने अनि सामाजिक विकासमा उहाँहरू सरोकारवाला होइन भन्न खोजिएको त होइन ? कै यी बुद्धशिक्षामा आधारित कुरा हुन् त ?

जे होस्, यस्तो बहसका कारण धर्मोदय सभालाई गतिशीलता प्रदान गर्न अभ घच्छाउने देखिन्छ । यो नितान्त बौद्ध समाजको सकारात्मक परिवर्तनसंग सम्बन्धित विषय हो, कुनै व्यक्ति विशेषको होइन । आलोचनात्मक विचारधारालाई निषेध गर्ने प्रवृत्तिलाई परिवर्तन गर्न र धर्मोदय सभालाई सार्थकतातर्फ डोन्याउनका लागि यो एउटा नयाँ गतिशील प्रवाह नै हो । यस बहसलाई यस्तै रचनात्मक तवरमा स्वीकार गरी आत्मासात गर्न सक्नुपर्छ । सम्पूर्ण चुनावी प्रकृयालाई समेत रद्द गरेर सकारात्मक परिवर्तनलाई नै रोक्ने जुन दुर्साहसपूर्ण मनोवृत्तिलाई अधिसारी आफू अनुकूल परिस्थिति श्रृजना गर्न नियम असंगत बाटो अपनाउने जस्तो निन्दनीय कदमलाई कुनै पनि रूपले उचित मान्न सकिदैन ।

धैरै जसो मानिसहरू "डराउने बानी" देखि अपरिचित छन् । हामीहरू डराउने बानीका बारेमा सचेत छैनौ । "डराउनु" पनि एउटा बानी हो । जीवन यापनको शिलशिलामा आउनेबानी डरपोकीपन हो । यो दिनभरी Chewing gum चपाउनुजस्तै हो । तपाईंको दिमागको केही खाली भागमा तपाईंले यस डराउने बानीलाई सँगालेर राख्नुभएको हुन्छ । यसै बानीका कारण हामी हाम्रा बालबच्चाहरू, धनसम्पत्ति, स्वास्थ्यसम्बन्धी तथा भूतप्रेतसम्बन्धी टिकाटिप्पणी वा कुराकानी गर्दछौ ।

यस्तो बानीलाई हटाउन सकेसम्म व्यस्त हुनु राप्रो उपाय हो । तपाईं आफूलाई यतिसम्म व्यस्त राख्नुहोस् कि तपाईंको डिमागमा डर भन्ने कुराले ठाउँ नपाओस् । कुनै पढाइ-लेखाइसम्बन्धी काम, कार्यालयसम्बन्धी कार्य वा कुनै कामलाई धैर्यपूर्वक मनलाई शान्त पारेर हातेमालो गर्नुहोस् । आवश्यक परेमा आफूभन्दा अग्रजसँग सल्लाह लिनुहोस् । त्यो भन्दापनि बढी केही नयाँ नौलो कुरामा चाख लिनुहोस् । त्यस कुराको अध्ययनमा रमाइलोगरी व्यस्त हुनुहोस् र नयाँ नयाँ विचारहरूलाई आफ्नो मरिस्तकमा स्थान दिनुहोस् । बाहिरी क्रियाकलाप वा खेलकुदमा पनि सक्रिय रहने गर्नुहोस् । कुनै नयाँ ठाउँमा लामो समयका लागि घुमघाम पछि थकान मेटाउन लामो गहिरो निन्द्राको आनन्द लिनुहोस् । याद राख्नुहोस् यो संसार तपाईंको हो, तपाईं यो संसारमा कसैले नबोलाइकन आएको पाहुना होइन । यी कुराहरूले तपाईंमा भएको डर भगाउँछ ।

हरेक व्यक्तिमा डर हुनसक्छ । डरको कुनै निश्चित परिधि हुँदैन । यो आफ्नो व्यवसाय, पढाई, परीक्षा, परिवार, बालबच्चा कुनैपनि किसिमको सम्बन्धमा हुनसक्छ । त्यसैले यस्तो डरलाई हटाउन आफ्नो मनमा संघे सकारात्मक र सृजनात्मक क्रियाकलापलाई प्रश्रय दिनुपर्छ । जीवन दुःखमय छ । दुःखदेखि सबै डराउँछन् । वास्तवमा बुद्ध, धर्म र संघको शरण नै दुःखबाट मुक्त हुनसक्ने प्रमुख आधार भएकोले अन्ततः त्रीशरण-गमन नै डराउने बानीलाई पूर्णरूपमा हटाइदिने कल्याणकारी गुणांश आधार हुन् ।

पालि-त्रिपिटक अनुवाद-माला :

महापरिनिर्वाण-सूत्रको आधारमा

बृद्धको अन्तिम यात्रा विवरण-६

गताङ्क ३ बाट क्रमशः

“आनन्द ! भिक्षुसङ्गले अझै पनि मबाट के आशा गरिरहेका छन् ? आनन्द ! मैले भिक्षुसङ्गलाई भित्रबाट पनि, बाहिरबाट पनि (अर्थात् कुनै कुरा नलुकाईकन जम्मै कुरा) धर्मदेशना गरिसकेको छु (वताइसकेको छु)। आनन्द ! तथागतको धर्ममा कुनै आचार्यमुष्टि (रहस्य) छैन। आनन्द ! कसैक्यैलाई यस्तो लाग्न सक्छ, मैले भिक्षुसङ्गलाई सँभालिराखेको छु अथवा भिक्षुसङ्ग मैरे उद्देशिक (अर्थात् मेरो स्वार्थ पूर्तिको लागि) हो। आनन्द ! त्यस्तो भएको भए मात्र अवश्य पनि भिक्षुसङ्गलाई केही (लुकाईकन) वताउनु पर्ने थियो। आनन्द ! तथागतलाई यस्तो लाग्दैन— मैले भिक्षुसङ्गलाई सँभालिराखेको छु अथवा भिक्षुसङ्ग मैरे उद्देशिक हो। आनन्द ! ‘तथागतबाट भिक्षुसङ्गको निमित्त केही कुरा सुनाउन बाँकी छ, (जस्तो लाग्न्छ) ? आनन्द ! म जीर्ण, वृद्ध (बृद्धो), महल्लक अध्वगत, वयः प्राप्त भैसकेको छु। अब मेरो उमेर पनि अस्सी वर्षको भैसकेको छ। आनन्द ! जस्तो पुरानो थोत्रो (जीर्ण) गाडा जेनतेन बाँधेर काम चलाइन्छ, आनन्द ! त्यसरी नै तथागतको शरीर पनि जेनतेन बाँधेर काम चलिरहेको छ।”

६ दुण्ड बहादुर वज्राचार्य

—“आनन्द ! म जीर्ण, वृद्ध (बृद्धो), महल्लक अध्वगत, वयः प्राप्त भैसकेको छु। अब मेरो उमेर पनि अस्सी वर्षको भैसकेको छ। आनन्द ! जस्तो पुरानो थोत्रो (जीर्ण) गाडा जेनतेन बाँधेर काम चलाइन्छ, आनन्द ! त्यसरी नै तथागतको शरीर पनि जेनतेन बाँधेर काम चलिरहेको छ।”

धर्ममा धर्मानुपश्यी भई विहार गर्छ। भिक्षु हो ! यसरी भिक्षु अत्तदीप धर्म शरण भई विहार गर्छ, अर्काको शरण होइन। आनन्द ! ती भिक्षुहरू अग्र बन्ने छन्, शिक्षाकामी हुने छन्।

आयु-संस्कार त्याग : तदनन्तर, भगवान् पूर्वाण्ह समयमा चीवर पहिरी, पात्र चीवर ग्रहण गरी वैशालीमा भिक्षाटननार्थ जानुभयो। वैशालीमा पिण्डाचार गरी भोजन सकेपछि— आयुष्मान् आनन्दलाई सम्बोधन गर्नुभयो— “आनन्द ! आसन लेओ। जहाँ चापाल चेतिय (चैत्य) हो त्यहाँ दिवा विहारको निमित्त जाओ।” “हवस, भन्ते !” भनी भगवान्-लाई प्रत्युत्तर दिई आयुष्मान् आनन्दले आसन लिई भगवान्-को पछि, पछि, लागे। त्यसपछि, भगवान् जहाँ चापाल-चैत्य हो, त्यहाँ जानुभई विच्छाइराखेको आसनमा बस्नुभयो। आयुष्मान् आनन्द पनि भगवान्-लाई अभिवादन गरी एक छेउ बसे।

एक छेउ बसेका आयुष्मान् आनन्दलाई भगवान्-ले यसो भन्नुभयो— “आनन्द ! वैशाली रमणीय छ, उदेन चेतिय रमणीय छ, गोतमक चेतिय रमणीय छ, सत्तम्ब चेतिय रमणीय छ, वहुपुत चेतिय रमणीय छ, सारन्दद चेतिय रमणीय छ, चापाल चेतिय रमणीय छ। आनन्द ! जसले चार ऋद्धिपाद भावना गरिसकेको हुन्छ, वृद्धि गरिसकेको हुन्छ, त्यसलाई सही बाटोमा लगाइसकेको हुन्छ, हृदय (वत्थु) ठीक रूपमा बसालिसकेको हुन्छ, स्थिर (अनुत्थित) गरिसकेको हुन्छ, त्यसबाट पूर्णतः परिचित भइसकेको हुन्छ, सुमारब्ध भइसकेको हुन्छ, भने यदि उसले चाहेमा कल्पभर अथवा कल्पको अवशिष्ट (बाँकी) भागसम्म पनि बाँचिरहन सक्छ। आनन्द ! तथागतले यी चारैटा ऋद्धिपाद भावना गरिसकेको छ, वृद्धि गरिसकेको छ, त्यसलाई सही बाटोमा लगाइसकेको छ, हृदयमा ठीक रूपमा बसाली सकेको छ, स्थिर गरिसकेको छ, त्यसबाट पूर्णतः परिचित भइसकेको छ, सुमारब्ध भइसकेको छ। आनन्द ! यदि तथागतले इच्छा गरेको (चाहेको) खण्डमा कल्पभर वा त्यसको बाँकी भाग सम्म पनि बाँचिरहन सक्छ।

भगवान्ले यसरी स्थूल (ओलारिक, स्पष्ट रूपमा) निमित्त (संकेत) दिनुभए पनि आयुष्मान् आनन्दले त्यो संकेतलाई बुझ्न सक्नुभएन तथा भगवान्सित प्रार्थना गर्नुभएन— “भन्ते ! भगवान् बहुजन हितको निमित्त, बहुजन सुखको निमित्त, लोकलाई अनुकम्पा राख्नको निमित्त, देवमनुष्यहरूको अर्थ, हित तथा सुखको निमित्त, लोकलाई अनुकम्पा राख्नको निमित्त, देव मनुष्यहरूको अर्थ, हित तथा सुखको निमित्त कल्यभर रहनुहोस् ।” किनकि मारले उहाँको चित्त पर्युस्थित (फर्काइदिएकोले) गरि दिएकोले ।

दोस्रो पटक पनि भगवान्ले भन्नुभएको थियो— “आनन्द ! वैशाली रमणीय छ... (पूर्ववत्) ...

तेस्रो पटक पनि भगवान्ले भन्नुभएको थियो— “आनन्द ! वैशाली रमणीय छ... (पूर्ववत्) ... आनन्द ! यदि तथागतले इच्छा गरेको खण्डमा कल्यभर वा त्यसको बाँकी भाग सम्म पनि बाँचिरहन सक्छ । भगवान्ले यसरी स्थूल निमित्त दिनुभए पनि आयुष्मान् आनन्दले त्यो संकेतलाई बुझ्न सक्नुभएन तथा भगवान्सित प्रार्थना गर्नु भएन— “भन्ते ! भगवान् बहुजन हितको निमित्त कल्यभर रहनु होस् ।” किनकि मारले उहाँले चित्त पर्युस्थित गरिदिएकोले । त्यसपछि भगवान्ले आयुष्मान् आनन्दलाई सम्बोधन गर्नुभयो— “जाऊ, आनन्द ! तिमि जहाँ जानुपर्छ, समयलाई बुझ ।” “हवस, भन्ते !” भनी आयुष्मान् आनन्दले भगवान्लाई प्रत्युत्तर दिइ आसनबाट उठेर भगवान्लाई अभिवादन तथा प्रदक्षिणा गरी त्यहिं नजिकै एउटा रुखमुनि गएर बसे ।

३८. त्यसपछि आयुष्मान् आनन्द गएको एकै छिनपछि

(अचिरकालमै) पापी मार जहाँ भगवान् हुनुहुन्यो त्यहाँ गए, त्यहाँ पुरोपछि एक छेउ उभिए । एक छेउ उभिएका पापी मारले भगवान्लाई यस्तो भन्ने—

“भन्ते भगवान् ! अब (तपाईं) परिनिर्वाण हुनुहोस् ! सुगत परिनिर्वाण हुनुहोस् ! भन्ते ! अब भगवान्को परिनिर्वाण हुने बेला भयो । भन्ते ! भगवान्ले यसो भन्नुभएको थियो— १. हे पापी ! जबसम्म मेरा भिक्षु श्रावकहरू— व्यक्त, विनीत, विशारद, बहुश्रुत, धर्मधर, सम्मानपूर्वक धर्मानुकूल धर्मको अनुगमन गर्ने, आफ्नो आचार्यकहाँ उद्ग्रहण गरी अरूलाई बताउन सक्ने, देशना गर्न सक्ने, प्रजापन गर्न सक्ने, प्रतिस्थापित गर्न सक्ने, विभाजन गर्न सक्ने, सुस्पष्ट गर्न सक्ने तथा उत्पन्न हुने परप्रवादलाई कारणसहित (सहधर्ममेन) सुनिग्रहित रूपमा सुनिग्रह गर्न सक्ने र नैर्याणिक रूपमा धर्मदेशना गर्न सक्ने— हुने छैनन् तवसम्म म परिनिर्वाण हुने छैन ।” भन्ते ! भगवान्का भिक्षु श्रावकहरू अब व्यक्त, विनीत, विशारद, बहुश्रुत, धर्मधर, सम्मानपूर्वक धर्मानुकूल धर्मको अनुगमन गर्ने; आफ्नो आचार्यकहाँ उद्ग्रहण गरी अरूलाई बताउन सक्ने, देशना गर्न सक्ने, प्रजापन गर्न सक्ने, प्रतिस्थापित गर्न सक्ने, विवृत पार्न सक्ने, विभाजन गर्न सक्ने, सुप्रष्ट गर्न सक्ने तथा उत्पन्न हुने परप्रवादलाई कारणसहित (सहधर्ममेन) सुनिग्रहित रूपमा सुनिग्रह गर्न सक्ने र नैर्याणिक रूपमा धर्मदेशना गर्न सक्ने— हुने भइसक्यो । “भन्ते भगवान् ! अब (तपाईं) परिनिर्वाण हुनुहोस् ! सुगत, परिनिर्वाण हुनुहोस् ! भन्ते ! अब भगवान्को परिनिर्वाण हुने बेला भयो ।”

ऋग्मशः...

क्रमिक वचत गर्ने बानी बसालौं
बोट नमासी भिठो फल खाओ

रजिस्टर्ड नं. ९००/०६२-६३

इन्द्रेणी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

गुरुजुधारा, काठमाण्डौ
फोन नं. ४३१५३४४, फ्याक्स: ४३१०४५८
ईमेल: indrenico_operative@yahoo.com

इन्द्रेणी सहकारीको रेमिट सेवा

संसारको जुनसुकै ठाउँबाट पठाएको रकम
सप्ततारा इन्टरनेशनल प्रा.लि.

मार्फत

इन्द्रेणी सहकारी गुरुजुधारामा तुरन्तै पाइन्छ ।
सम्पर्क फोन नं. ४३१५३४४, फ्याक्स: ४३१०४५८

दशपारमिता-१६

शील पारमिता

वंगु ल्या: पाखे कथहं ...

अले सदाचरण्य निगूणु आचरण खः, श्रमजीवि जुइगु। परया श्रमय वा उत्पादित वस्तुकथ हे जक अनुद्योगी व दुःशील जुयाः स्वायेगु जीवन बालागु जीवन मखु। थःगु वस्तु जक थःम्हं कायेगु मयासे मेपिनिगु वस्तु कायेगु बालागु गुणधर्म मखु। अफ यथार्थ ज्ञानं खंसा सुनानं मखंक सुयागु छुं वस्तु कायेगु धयागु हे जुइमखु धकाः 'शीलीमंसन' जातक (३०५) स्पष्ट याः। वाराणसीया प्रसिद्ध आचार्य थः म्हयाय् थःम्हं हे स्यना कनातयापि न्यासः शिष्पिमध्यय छम्हेसित बीगु मती तल। हानं बिचाः यात, सःपि स्यूपि मध्यय आचरण बालाम्हयात हे म्हयाय् बीमाः। उकिं छन्हु आचार्य थः शिष्पित सःताः धाल, जि म्हयाय् ल्यासे जुल। वयात विवाह यानाबी माल। थव्या निति जितः तिसा वसः मालाच्वन। उकिं छिपि वनाः छिमि थःथितिपिसं मखंक तिसा वसः कया हति। गुम्हसिनं अप्वः तिसा वसः जि म्हयाय्यात हयाबी, वलिसे हे जिम्ह म्हयाय्या विवाह जुइ। थ अर्ति न्यनाः गुलिखे शिष्पिपिसं गुलिखे गुलिखे तिसावः ज्जना वल। थः गुरुया न्वयोने तयाबिल। तर इपि मध्यय बोधिसत्त्व धाःसा खंगु ल्हातं लिहां वल। आचार्य न्यनेवं बोधिसत्त्व धाल, "पाप यायेत अजागु थाय् हे गनं मदु, गन सुनानं हे मखं। जि सुनानं मखंगु थाय् धयागु हे खंके मफु। गन मेपि सुं मदुसां अन जि थः हे ला दहे दु। जि थःम्हं ला खंहे खं। उकिं जि सुनानं मखंक छुं कया हये मफुत।" पुरोहित अले यथार्थ खं फुकक शिष्पिन्त धयाः बोधिसत्त्व हे वास्तवय धात्थे सःस्यूम्ह व भिम्ह शिष्प धकाः घोषणा यात। हानं बोधिसत्त्वलिसे हे थः म्हयाय् ह्वकाबिल। मेमेपि शिष्पिन्त इमिसं हःगु तिसा वसः इमित हे लित यंकेगु खं धयाः शीलया उपदेश बियाछ्वत। उकिं मखंक धयागु हे थःगु विवेकया मिखा तिसीवं तिनि जुइ। मनुखं विवेकं परयागु वस्तुयात सर्प थे भाःपीमाः। बोधिसत्त्वपिसं मेपिनि वस्तुयात चागः थे भाःपी। परोपकारी चित जूगुलिं बोधिसत्त्वपिके मेपिनि पदार्थय भ्याः हे लोभ दइमखु। उकिं हे बोधिसत्त्वपिसं याउँक हे स्वाभाविक कथं हे अदिन्नादान शील पालन यानाबिज्याइ। खुया मकायेवं हे निशंक जीवन हने दइ।

पंचशीलया स्वंगूणु शील खः, व्यभिचारी मजुइगु। काम पिपाशा थे काम-भोग नं गबले लनीगु प्यास मखु। बरु काम-

✓ आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप

'राहुल, सीक सीकं असत्य खं ल्हायेगुली गुम्ह लज्या चाइमखु, वयागु श्रमणत्वं नं अथे हे भतीचा जक खः।'

विरतिं हे जक काम-पिपाशा लनावनी। उकिं बौद्धपिसं थुजागु तृप्त जुइमखुगु काम-भोग जूगुलिं थः विवाहिता स्त्री वा पुरुष बाहेक मेपि मिसामिजालिसे काम-भोग मयायेगु गुण याइ। गुण थ जन्मय ला शान्तप्रदगु मजुइगु हे काम-भोग जुल, लिसे उकिं नारकीय दुःख समेत बी। अले थ दुःखया परिताप घंकेगु अवसर तक इमित दइमखु (लोहकुम्भी जातक-३१४)। परस्त्री गमनं वास्तवय मनूया पौरूषत्व हे नाश यानाबी। काम-मिथ्याचार ख्यें भोगमय आनन्द खःसा मेखे गधाया भारि कुबीगु ज्या नं खः (महानारद काश्यप जातक-५४४) काम-मिथ्याचारं तापानाः लिपा मैथुन धर्म तापाके फड। अले हे सुयातं पाप चेतनां मस्वःसे च्वने फड। थुकिं यानाः वया

चित शुद्ध जुइ। बोधिसत्त्वपिसं परदारयात कहें व म्हयाय् हे खनी। थुकिं यानाः मैथुन-राग दइमखु। अले थुकिं हे बोधिसत्त्वपिन्त नैष्कर्म्य चितं न्वयावनेत बल नं प्राप्त जुइ। वसपोलपिनिगु प्रत्येक भाषण सकसितं हितकर व प्रियकर जुइ।

मखुगु खं मल्हायेगु हे प्यंगूणु शील-पालन यायेगु खः। भगवान बुद्धं असत्य वचन व श्रमणत्वया विषयय 'अम्बलटिक चुत' (मनि. २१२१) य उपमा सहित उपदेश बियाबिज्यागु दु।

राहुलं हःगु लोताया लखं तुति सिलाबिज्यायेधुंका बुद्धं न्यनाबिज्यात, 'राहुल, थ लोटाय भतीचा लः ल्यंगु खंला ?' 'खं, भन्ते !'

'राहुल, सीक सीकं असत्य खं ल्हायेगुली गुम्ह लज्या चाइमखु, वयागु श्रमणत्वं नं अथे हे भतीचा जक खः।'

'ल्यंगु भतीचा लः नं प्वकाः हानं भगवान बुद्धं धयाबिज्यात, 'गुम्ह सीक सीकं न मखुगु खं ल्हायेगुली लज्या चाइमखु, वयागु श्रमणत्वं नं अथे हे लः वांछवया तःगु थल बरोबर खः।' अफ लोटा भोपुइकाः धया बिज्यात, 'गुम्ह सीक सीकं न मखुगु खं ल्हायेगुली लज्या मचाः, वयागु श्रमणत्वं नं अथे हे भोपुगु श्रमणत्वं खः।' बुद्धं हानं मेगु उपमा बिया: धयाबिज्यात, 'राहुल, संग्रामय वंम्ह किसि जःगु तुति, खःगु तुति, म्हं, न्वयापनं व न्विपनं बालाक ज्या याःसा यदि व स्वंथं हे छुं ज्या मयात धाःसा वयात जुजुं पत्याः याइमखु। वथे असत्यभाषी श्रमण विश्वासनीय मखु।' छायधाःसा 'अय् हे राहुल, गुम्हसिनं सीक सीकं मखुगु खं ल्हायेगुली लज्या

मचाः, वया निति गुणं हे पापकर्म अकरणीय धयागु दइमधु । उकिं राहुल, ख्याः ख्यालं नं असत्य खँ ल्हाये मज्यू धकाः (छं) सीका कायेमाः ।"

असत्य भाषण धयागु ह्याऊँ वाऊँ हे मस्यूबलय् चेतिय राष्ट्रया सोथिवती-नगरय् राज्य यानाच्वंह उपचरं कोरकलम्बयात पुरोहित पद बीत भूठ खँ ल्हात । कपिल ब्राह्मण गुलि धाल नं उपचरं कपिलयात किजा हे धयाः कोरकलम्बयात दाजु हे धाल । तर छको छको पतिं आःतले लाःनि सत्य खँ ल्हाः, धाल नं वं वास्ता मयाः । थःम्हं धाये धुंगु असत्यय् हे जक क्वातुक्क च्वं च्वन । अले ऋमशः पालि, पुलि, जँ, नुगः तक व थः दुना दुना वन । अन्तय् तकं आःतकं लाःनि धकाः सम्फेयात । तर अथे नं जुजु उपचरं असत्य हे खँ ल्हात । अले व भूमी हे दुसुना वन । थुकिं यानाः प्यम्ह देवतापिसं असत्य भाषीतय् रक्षा याये मखुत धकाः इमित तोता वन । चेतिय राष्ट्रया जुजुं न्हापां असत्य खँ ल्हाःगुया कारणं जूगु थव दुष्परिण वर्णनय् दुने हे सत्य भाषणया महत्व क्यनातःगु दु । (चेतिय जातक ४२२) । देवदत्तं संघया भेद याये फत, थव हे असत्यया लिंधासा कया । अले थव असत्य भाषणया फलं रोगं कयेकाः हे वं अनेक दुःख कष्ट फये माल । 'कक्कारु पुष्पमाला' सुनां सुयागु वस्तु खुया मकाः, सुनां असत्य खँ मल्हाः, गुम्ह ऐश्वर्य दत नं प्रमाद मज्जू, वयात हे जक ल्वः धाल नं वाराणसीया राज-पुरोहितं असत्य खँ ल्हानाः धाल, जिके थुजागु गुण दु । देवतापिसं हानं धाल, गुम्हसिनं धर्मपूर्वक धन मुं, गुम्हसिनं हयेकाः धन ममुं, हानं प्राप्त भोगय् नं प्रमाद मज्जू वं हे जक थव कक्कारु माः क्वसयाये ल्वः । तर अथे नं पुरोहितं धाल, 'जिके थुपि गुण दु' । थुकथं ब्याक कुरुण तोपुइगु असत्य भाषण यानाः पुरोहितं कक्कारु स्वांमाः काल । तर गुलि पवित्र खँय् अपः असत्य खँ जुइ, वया परिणाम उलि ग्यानापुसेच्वनी । पुरोहितं कक्कारु छु क्वखाल, छाँये हे तज्याइँ पीडा जुल । आखिर थःगु असत्य भाषणयात स्वीकार यानाः क्षमा फवनाः तिनि वं पुनर्जीवन प्राप्त याये फत (कक्कारु जातक ३२६) । बोधिसत्त्वपि न्ह्याबलें असत्य भाषणं अलग च्वाविज्याइ । शीलांग अशुद्ध जुइवं मेमेगु अशुद्धि तोपुइगु जुयाः बोधिसत्त्वपिसं थवयात प्राणातिपात सिबे नं क्वातुक पालन याइगु जुयाच्वन । थव शीलया दृढतायात हे "मुसावादो नाम नाहोसि" धयागु शब्द व्यक्त यानातःगु खः । बोधिसत्त्वपिसं धाइ, फसं पर्वत हे ब्ययेके यंकेमा, चन्द्र व सूर्य हे पृथिवी कुरुं वयेमा, ब्याक क न्ह्यानाच्वंगु खुसिया लः हे अःखतं न्ह्यायेमा अथे नं राजन, जि असत्य खँ ल्हाये मखु (चम्पेय जातक ५०६) । बोधिसत्त्व जीवनया सत्यवचनया प्रभावं हे बुद्धयात उर्णलोम दत हानं छप्पाः चिमिसं प्वालय् छपु चिमिसं जुल (लक्खण सुत, दीर्घनिकाय) ।

कथहं

ज्ञानालङ्घक्षुमि

धर्मोदय समायात मिंतुना

- हेररत्न शाक्य, नःत्वाः यल ।

धर्मोदय समाय

नुगलय् धर्म लूपि च्वनेमा:

कर्म न्ह्यलूपि च्वनेमा:

विधान न्ह्याये दुपि

सकले कताना:

सकले न्ह्यज्याकाः यंकेगु स्वयेमाः ।

पूर्व मेचीनिसे पश्चिम महाकाली
हिमाल च्वनिसे तराई फाँट तकया
सकल वौद्ध नेपा:मितय्
मंकाः आशा व श्रद्धाया केन्द्र दयेकेमाः ।

भन्ते, गुरुजु, लामाजु
आनि अनागारिका
उपासक उपासिकापिंत
बुद्धधर्म शासनया घःचाः न्ह्याकेत हःपाः बीपिं
मार्ग चित्र क्यनीपिं
नुगलय् धर्म लूपि
ल्हाः, तुति कर्म थूपि
वा, फय्, चिकु व तान्वः
तापाः व आपाः मधाइपि
इनां ज्याः यायेसःपिं
ज्यासना पुचः माःगु दु ।

धर्मनिरपेक्ष देय्यात ल्वयेक
योजना दयेकेत
न्यंक बुद्धया जः खयेकेत
धर्मया शिक्षा न्यंकेत
संघ स्वने फयेकेत
धिसि लाक्क न्ह्याके फुपि
मदिक्क पल्ला: छीफुपि
ज्यासना पुचः माःगु दु ।

ज्या याये मफुपि, म्ह लने मफुपि
जोश मदये धुक्कूपि, होस मदये धुक्कूपि
इल्ल लाके मफुपि
अले नांया लागि, इज्जतया लागि
छ्यं ग्वलं खाकिपि
पद त्याग याःसा वेस जुइ
धर्मया धःचा न्ह्याकेत घःकू
मज्जसा वेस जुइ ।

धर्मोदय याइपि
इतिहास थूपि
परिस्थितिया सामना यायेफुपि
बुद्धया जन्मभूमिड च्वापि
धर्मया मर्म थूपि ज्यासना पुचः माःगु दु ।

सामार : सन्ध्या टाइम्स निहाय, वर्ष १६ ल्या: २६०, १८ मार २०६८

जातक ल्या: २७२ अनुवाद

त्यग्ध जातक

“येन किच्चेन संसग्गा ...” थ शास्तां जेतवनय् विहार
यानाच्चनाबिज्याःबलय् कोकलिक भिक्षुया बारे कनाबिज्याःगु
खः। कोकलिक कथा १३ औ परिच्छेदय्
तक्कारिय जातकय् वइ।

क. वर्तमान-कथा

को कलिक “सारिपुत्र,
मौद्गल्यायनयात ब्नाः वये” धका: बिचाः
यानाः, कोलिक राष्ट्रं जेतवनय् वयाः शास्तायात
नमस्कार यानाः, स्थविरपिन्थाय् वनाः धाल-
आवुसो, कोकलिक राष्ट्रय् च्चपि जनतातसे
छःपिन्त लुमकाच्चन; बिज्याहुँ, वने।

“आयुष्मान्, छ हुँ, जि वयेमखु ।”

स्थविरपिसं अस्वीकार यायेवं व
थःस्वयं लिहां वन। भिक्षुपिसं धर्मसभाय् थ खँ चर्चा यात।
-“आयुष्मान्पि! कोकलिक सारिपुत्र व मौद्गल्यायनपि नाप नं
चनेमफु। (व) विनाः नं चनेमफु, संयोग नं सहयाये मफु,
वियोग नं सह मयाः। शास्तां वयाः न्यन- “भिक्षुपि! थन
चनाः छु खँल्हाबल्हा यानाच्चना ?”

“..... अमुक खँल्हाबल्हा ।”

भिक्षुपि! आः जक मखु, न्हापा नं कोकलिक
सारिपुत्र व मौद्गल्यायनपिनाप नं चने मफु। (व) विनाः नं
चनेमफु” धका: पूर्वजन्मया बाखं कनाबिज्यातः-

ख. अतीत कथा

पूर्वकालय् वाराणसिइ ब्रह्मदत्तं राज्य यानाच्चंगु इलय्
बोधिसङ्गव छगु वनय् (अख्यय) वृक्षदेवता जुयाः जन्म जुल।
वयागु विमानं (वासस्थानं) भचा जक तापाक मेगु तःधंगु
वनस्पतिइ निम्त्वम वृक्षदेवता च्चच्चन। उगु वनय् सिंह व धुँ
चनाच्चन। उमिगु भयं न अन सुनां खेति यात, न सिमा हे
पावः। दनाः उखेपाखेर स्वये तक नं मफु। उपि सिंह व धुँ
थी थीकथंया शिकार स्थानाः नहुगु जुयाच्चन। ल्यंपुल्यं अनसं
त्वःता थकीगु जुयाच्चन। उकिं उगु वनखण्डय् मुर्दा नवल।

अबलय् मेम्ह काम्ह, मूर्ख, कारण-अकारण मस्यूम्ह
वृक्षदेवतां छन्हु बोधिसत्त्वयात धाल- “पासा ! थुपि सिंह-
धुँतयुगु कारण यानाः भीगु वनखण्ड मूर्दातयुगु गन्धं जाल,
जि उमित बिसिके छवये ।” बोधिसत्त्व धाल- “पासा ! थुपि
निम्हसिगु कारण यानाः भीगु छुं सुरक्षित जुयाच्चन। उपि

अनु. अष्टमुनि गुभाजु

बिस्युं वनेवं भीगु छुं नष्ट जुइ। सिंह-धुँयागु पलाख्याँय्
मखनेवं मनूत सकसिन वन दक्वं पालाः छगु ख्यः यानाः बुँ
दयेकी। छन्त अथे मययेफु। थथे धयाः न्हापाया निपु गाथा
धाल (कन):-

येन मितेन संसग्गा, योगकर्वेमो विहिंसति,
पुब्वेवज्भाभवन्तस्स रक्तवे अक्सीव पण्डितो ॥

येन मितेन संसग्गा, योगकर्वेमो पवद्धति,
करेयतसमं बुति, सब्वकिच्चेसु पण्डितो ॥

(गुम्ह पासाया संसर्ग कल्याणया नाश
जुइ, उम्हसियापाख्ये वशे लाकातःगु थःगु
यश आदियात मिखा समानं रक्षा या।

गुम्ह मित्रया संसर्ग कल्याणया वृद्धि जुइ,
सकतां ज्याय् पिण्डतम्ह मनूलिसे थःथे व्यवहार
या।)

थुकथं बोधिसत्त्वपाखे यथार्थ खँ कनेवं
तक नं उम्ह मूर्खम्ह देवं वयागु मथुइकुसे,
छन्हु भैरबरूप क्यनाः उपि सिंह-धुँयात बिसिके
छ्वत। मनूतसे उमिगु पदविं मखनाः सिंह व धुँ मेथाय् वन
धका: थुइकाः वनखण्डया छगु ब्व पालाः काल देवतां
बोधिसङ्गवयाथाय् वनाः धाल- “पासा ! जि छंगु बचनयात
पालना मयासे उमित बिसिके छ्वया। आः उपि वनेधुँकुगु
सिइकाः मनूतसे वनखण्डयात पा: वइ। छु याये माली ?

“आः उपि ..अमुक नांया वनय् च्वनीगुमू वनाः उमित
ब्वना हिं ।”

अन हे वनाः उमिगु न्व्यःने दनाः ल्हाः ज्वजलपाः
वं स्वंगु गाथा कन :-

यथ व्यग्या, निवत्तम्हा, पच्चमेय महा वनं,

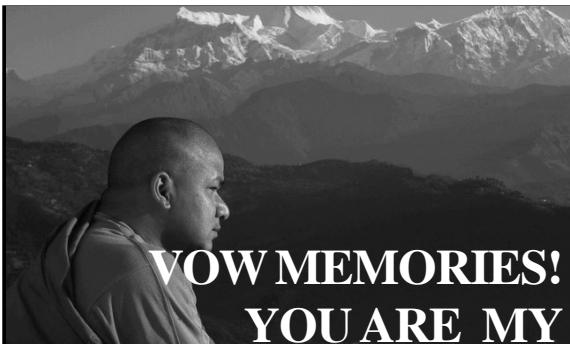
मा वनं छिन्दि निव्यग्यं, व्यग्या मा हेसु निव्वना ॥

(वा, अय् धुँ ! लिहां नु, हाकनं महावनय् नु, गन
कि धुँ मदुगु वनयात मनूतसे मध्यने मा, अले धुँ न वन विनाः
मच्वनेमा ।)

द्यःया थुगुकथंया याचना याःगु न्यनाः नं उमिसं
धाल- ‘छ हुँ, जिपि वयेमखु ।’ उमिसं अस्वीकार यात। देवता
याकःया वनय् लिहां वन। मनूतसे नं छुं दिन हे दक्व गुँयात
पालाः बुँ दयेकाः कृषिकर्म यानाजुल।

सास्तां थुगु (बाख्य) धर्मदेशनायात हयाः, सत्ययात
न्व्यःने व्ययाः जातकया स्वापू तयाबिज्यात।

उगु समयया मूर्खम्ह देवता कोकलिक खः। सिंह
सारिपुत्र खः। धुँ मौद्गल्यायन। पण्डित देवता जि थःहे
खः।

VOW MEMORIES! YOU ARE MY CO-TRAVELER...!

 Bhante Ananda

You are incredible!
Being my ever-flowing friend.. !
Not separating a blink of my eyes,
You became my Life's influx.... !

Oh memories ... !
You are the one,
We all are left with ... !
In pain and pleasure ... !
You come along with me
Indifferent... !
When every one heartlessly left
Me ... !
You accompany as a friend
Forever ... !

Dear memories ... !
In my loneliness,
You are the best partner ... !
Being my time-passer ... !
Flashing back my past ... !
Vow memories ... !
You are my tonic ... !
Being food for my thoughts ... !
Making me energetic, dynamic,
Sensitive, emotional... !
Vow my dear ... !
You're my beautiful flowers ... !
In the ranges of thoughts ... !
Blossoming in my garden of life ... !
Vow my dear ... !
You became my identity ... !
Whatever and whoever I'm
Today ... !
You are the creator ... !
So my dear!
Thus, I can say, at last ...
You are the one,
That all I have ... !
As my heir, as my co-
Traveler ... on and on ... !

बौद्ध महिला संघ, नेपालद्वारा आयोजित

विशाखा मेला

मा हार्दिक स्वागत छ ।

मेलाको आकर्षण स्वादिष्ट खाना, आकर्षक पोशाक, श्रृंगार सामान इत्यादि ।

बच्चाहरुको लागि विशेष मनोरञ्जन

विशाखा मेला हुने मिति: २०६८ आश्विन ७ शनिवार (Sept. 24, 2011)

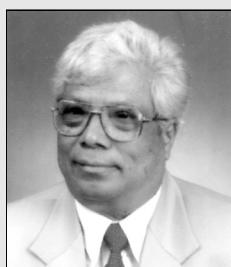
समय : बिहान १०:००-साँझ ७:०० बजेसम्म, स्थान : बैठक इभेन्ट्स भेन्यु, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।

Intention and Chance

Everything has intention. The intention consists in word, sentence, law, discipline and behaviour. The good and virtuous man seeks intention and will use the method and manner for the welfare of himself and public according to purpose. The selfish person seeks for chance from which they deviate the intention and boast on accordingly. In this way, they try to fulfill their wish, It isn't necessary that any person will be conductive by just being pundit or scholar.

Nowadays, the debate use to raise on carnivorous and drinking alcohol in Buddhist sector. Many non-Buddhists think that Buddhists do not eat meat. Few know that residential Buddhists eat meat in Nepalese culture. If we're to talk about Buddha's instruction, then any kind of violence or killing is dejected. The meat isn't possible without violence. People don't keep the meat of dead animal or rotten in the category of meat. The meat is eaten by keeping it in edible meat that is killed or has been killed. people don't eat the unhealthy meat or the meat of dead animal being sick because the animal eats the meat of dead ones.

According to Nepalese tradition, most of the people believe that except the residential Buddhists, the non-residential Buddhists who remain in Panchasila Precepts don't eat meat. In this context, it is seen that the logic and argument is raised on what kind of meat can be eaten and which meat can't be eaten. In this way, we can see that people use to express their own viewpoint on the topic of eating meat. If we're to ponder upon Buddha's perception leaving the individual concepts, it can be seen that eating meat is a prohibited thing for human being. The practical Buddha for sick and emergency condition has advised not only about meat but everything that can be allowed. We can see that today's learned and clever people use to

 Prof. Suwarna Sakya Ombahal

"The conduct is to gain knowledge about granting good and leaving bad. To give logic and to explain of following others by giving example of others is like seeking a chance to exploit such issues. That is why the intention and the chance remained today's substantial matter."

explain the things that has been expressed for the critical condition by adding the implementation of it in the natural circumstances too. It can be clearly seen that the meat which can be eaten by men only in the critical or in the state of emergency that Buddha told is of the animal that has died itself or not killed for our self. The intention of this can not be seen that we should use it in anytime by exploring it. We can hear the clever speech and explanation in today's assembly, occasion and religious discourses that encourage the use of meat by its exploration and deviating Buddha's intention on the matter of forbid ness of it. We can not consider such explanation right that affects people's trust. It is the matter of own wish whether we want to eat meat or not, But proving to be edible and inspiring

to eat even to those who don't eat by explaining it seems to be the issue of bad intention. Also, it becomes obvious that such explanation is definitely search of opportunity to eat by himself. Similarly, it doesn't seem necessary to give example for one's own use. We can take in if it seems to be better for ourselves or our society. What is hard and tough there that we must bar! Why do we need chance to take advantage by giving the logic? To run after others and to loose self-ness will be getting confused in national conduct. How our society's, our country's and our own uniqueness and pride will remain if we're to receive and do like others by showing the instances of Thailand, Burma, Vietnam, Europe or America? It is not really important to take example of other to do our own thing. The conduct is to gain knowledge about granting good and leaving bad. To give logic and to explain of following others by giving example of others is like seeking a chance to exploit such issues. That is why the intention and the chance remained today's substantial matter.

Continue from issue no. 3

Meditation and Reflection IV

Along with the realisation of the four noble truths: (the noble truth of suffering, the origin of suffering, the cessation of suffering and the path leading to the cessation of suffering) Prince Siddhartha became Awakened One, the Buddha. Just like a lotus flower that was though born in the mud blossoms above the surface and untouched by the muddy water of the pond; even so became the Bodhisattva since after he attained enlightenment and then known to us the ‘Buddha.’ To give it further meaning the one who upon realising the four noble truths in three modes (as explained in the *Dhammacakka Sutta*) became the Buddha - Awakened One like that fully blossomed lotus flower.

We could imagine how would be a muddy pond if that was not cleaned from time to time. We might not feel going near the surface of mud and stagnant water of that pond. We might not like to touch the water for we think that the water was dirty and by touching that muddy water our hands too become dirty. But for the natural beauty of that lotus flower our eyes would go straight to contact the flower first and contemplate on that beauty. The flower and the beauty could be compared with the Buddha nature whereas the mud and dirty water of the pond are similar to the society. So the mud and dirty water of the pond resemble the nature of general people and that could also be compared to their defilements (*kilesa*). Whenever those who were overcome and subdued by subtle and underlying defilements could act as if blind people - not knowing exactly where would be the place of safety to secure the journey of life for they were contaminated in the pond of defilements.

One who has become free from the contamination of defilements is called the ‘accomplished one’ or the Buddha. The accomplished one or the Buddha had left nothing undone that could be a cause to the origin of suffering for yet another birth. So, those who had completed their sojourn in many destinations of Samsara would not come to be reborn into this world. In this sense they were considered accomplished ones (Buddha and Arahats), and they were as beautiful as a fully blossomed lotus flower for they would never be caught up with defilements (*kilesa*). As explained in some discourses

Bhikkhu Upatissa

When the mind is directed towards good deeds and prepared to perform them by body, speech and mind too then obviously there would be less danger in life. This could be another reason for the Buddha to encourage his disciples in good deeds and delivered several related discourses to safeguard their mind.

thoughts that could naturally arise in relation to defilements would not bring about any good result but (*kilesa*) unknowingly become a reason of even misdeeds. If we had studied on this subject we might assimilate it easily but it is not so easy to digest when we think it from the point of psychology. Together with *kilesa* other four kinds of currents (*ogha*) could also be reviewed such as (1) desire (*kama*), (2) wrong views (*ditthi*), (3) notion of soul or ego (*atta*), and (4) becoming or existence (*bhava*). These four currents (*ogha*) are mutually related with one another and give rise to *kilesa* in the end.

Until Prince Siddhartha was at the age of 35 people used to call him Bodhisattva - an extra ordinary person who had continued his dedication to find a way to the liberation of himself, for the wellbeing of many other sentient beings and for their freedom eventually. His dedication was not like of those ordinary people who might seem to us as if kind-hearted, generous, and charismatic. As we know it simply all those who are not yet free from defilements could act as if kind, generous

and dedicated philanthropists on the stage until they had their performance done and they might show another character behind the curtain. In this respect the Buddha was recognised differently because he did not appreciate the pretension of those who used to fake people. He seemed to have not considered people’s social status whether their position was high or low or whether they had come from rich or poor social background – all were equal and all could develop their inherent potential to reach even the Buddha nature.

When a person of high morals like that the Bodhisattva has set out his journey for the wellbeing of many people may not pretend for his own sake which in another word is known as an attitude of a selfish person. Hence the Bodhisattva is incomparable with even the person of high morals because his dedication and sacrifice cannot be matched and unique in that sense. Above all the Bodhisattva used to work out for the liberation of all those who had suffered enormously from the round of repeated births. During the lifetimes of the Bodhisattva whatever good deed he carried out, the merits or the results of them were dedicated

solely for the cause of liberation- ultimate freedom of suffering of sentient beings and after becoming the Buddha, he declared that the sentient beings should have the comprehensive knowledge of the four noble truths to attain the freedom of suffering.

Not by birth one is called an outcast but by one's deeds one becomes an outcast (*Vasala Sutta*), said the Buddha. For instance we might also notice the life stories of Suneeta, Sopaka, even his son Rahula; Patacara and Kisagotami from women's society - all were equal for him. The compassionate Buddha never distinguished their social status rather he was deeply touched by social discrimination of that time and preached sermons to reform the prevailing social injustice of his day.

As all human beings are equal in their nature and many of them could be moulded by guiding to the right path from right direction. When they were treated unkindly with injustice they could become a cause of social crimes. When they were treated with justice and by convincing them they could lay down (surrender) their wrong views. For example Venerable Angulimala who thought to kill even his mother became a great saint after listening to the Buddha.

The Buddha used to say that many human beings could commit sin since they were blinded by ignorance. So, out of compassion he wanted to set them all free from that dark side of ignorance. Due to ignorance people normally could never reach near the truth of life. Natural tendency of a mind is likely to commit any sin (*manasam papasam*

ninnam). Motivation might even worsen the mind whenever people could not see the nature of desire stimulated by that motivation and thus ignorance could mislead further from darkness to darkness though they consider it to be fairly a good attitude of those who attempted to win the 'race' and who wanted to sell their products through advertisement and publicity.

Those blinded by ignorance could easily be misled for they did not have proper counselling and guidance. As we know that the Buddha who had guided his disciples to the path of haven had already shunned evils and merits simultaneously at the realisation of the noble truths. Since after his enlightenment he was neither attached to merits nor to evils for he had completed his journey of life through Samsara. The disciples who could not do so until today would certainly come back to this world again and again to go through their life accepting the repercussion of their accumulated karma. Taking this as a reason the Buddha extended his compassion to strengthen the nature of feeble mind and their fragile body.

When the mind is directed towards good deeds and prepared to perform them by body, speech and mind too then obviously there would be less danger in life. This could be another reason for the Buddha to encourage his disciples in good deeds and delivered several related discourses to safeguard their mind.

(To be continued.....)

सम्भनुहोस् सुरक्षित बचत, उच्च प्रतिफल एवं सरल कर्जाको लागि राजधानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

संस्थाद्वारा निर्धारित ब्याजदर

निक्षेपतर्फ

		ब्याजदर
१. बचत खाता		१०%
२. मुद्रती खाता	त्रैमासिक	एकमुष्ट
६ महिना	११.५०%	१२%
१ वर्ष	१३%	१३.५%
२ वर्ष	१३.५०%	१४%
३ वर्ष	१४%	१५%
३ वर्षभन्दा बढी अवधिको लागि आपसी समझदारीमा ब्याजदर तय गरिनेछ ।		
२ वर्षभन्दा बढी अवधिको लागि रु. २ लाखभन्दा बढी रकम राखेमा मासिक रूपमा १४% का दरले ब्याज प्रदान गरिनेछ ।		

३. दोब्बर भुक्तानी योजना

यस योजनामा अन्तर्गत ५ वर्ष मुद्रतीमा सँचाको एकमुष्ट दोब्बर भुक्तानी गरिनेछ । यसमा लाग्ने ब्याज कर संस्थाले ब्याहारिदिने छ ।

४. ज्येष्ठ नागरिक पेन्सन योजना

यस योजनामा सरिक हुनेलाई प्रत्येक महिना तोकिएको निर्धारित रकम प्रदान गरिनेछ, साथै दशै खर्चको रूपमा डेढ महिना बराबरको थप रकम समेत प्रदान गरिनेछ र यसमा लाग्ने ब्याज कर संस्थाले ब्याहारिदिने छ।

ऋणतर्फ ब्याजदर

१. विभिन्न कर्जा १९-२०%

२. व्यवस्थापन शुल्क ३%

(भुक्तानी म्यादभित्र चुक्ता गरेमा १% फिर्ता हुने)

३. मुद्रती रसिद धितोमा प्रदान गरेको ब्याजदरमा २% थप

राजधानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

बागबजार, काठमाडौं ३१, फोन : ०१-४२९९२५२

बौद्ध गतिविधि

आनन्दकुटीमा मासिक बुद्धपूजा

२७ श्रावण २०८८, काठमाडौं। श्रावण पूर्णिमा-गुण्डुन्हिका दिन आनन्द कुटी विहारमा मासिक बुद्धपूजा, धर्मदेशना, दानप्रदान तथा भोजन कार्य सम्पन्न भयो। विगतमाझै लंकाराम चैत्य परिसरमा दीपप्रज्वलनपछि स्वयम्भू ज्ञानमाला भजनबाट ज्ञानमाला प्रस्तुत गरियो। आनन्दकुटी विहारका सदस्यसचिव भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविरसमक्ष पंचशील-प्रार्थना, बुद्धपूजापछि भिक्षु कोण्डन्यले पूर्णिमाको विशेषतासँगै जीवन सुखमय पार्न आवश्यक चारसम्पदाहरु उत्थान, आरक्षा, कल्याणमित्रता तथा समजीविका बारे कथात्मक उपदेश गर्नुभयो। त्यसदिन स्वयम्भूका मचाम महर्जन परिवारले उपस्थित सबैलाई जलपान भोजन दान सौजन्य गर्नुभयो।

परियति शिक्षाको प्रशिक्षण

४ श्रावण, काठमाडौं। नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाअन्तर्गत शिक्षक-शिक्षिका व्यवस्थापन उपसमितिको आयोजनामा पाँचदिने प्रशिक्षण तालिम सम्पन्न भयो। बुद्ध नगरको National Academy High School, Swapna Vatika School, KMC School, LSF/UGESP, बुद्ध नगर प्राथमिक विद्यालय तथा भाश्वरा परियति केन्द्र, धर्मकीर्ति विहार, शाक्य सिंह परियति केन्द्र, वेलुवनाराम विहार, अमरापुर विहार, पद्मकीर्ति विहार, पाटी विहार र अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र गरी १३ वटा टोली प्रशिक्षणमा सहभागी थिए। आधारभूत बुद्धशिक्षा र नैतिक आचरण, नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाको अभिमुखीकरण, प्रभावकारी शिक्षण विधि/तौरतरिका आदि विषयमा भिक्षु निग्रोध, अ. जाणवती, अ. अगगजाणी, अ. विमलजाणी, डा. सुमन कमल तुलाधर र सबिता धाख्वा शाक्यले प्रशिक्षण दिनुभयो। समापनमा सहभागीहरूलाई नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका सहशिक्षाध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरले प्रमाणपत्र वितरण गर्नुभयो। कार्यक्रमका लागि अष्टरत्न र रत्नदेवी धाख्वाले भीमरथारोहणको उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण आर्थिक सौजन्य गर्नुभयो।

तानसेनमा परियति पुरस्कार

२१ श्रावण, तानसेन। ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारअन्तर्गत आनन्द विहार परियति केन्द्रद्वारा परियति शिक्षामा उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई एक समारोहको आयोजना

ज्ञानसंक्षेप

गरी प्रमाण-पत्र तथा पुरस्कार वितरण गरियो। प्रमुख अतिथि भन्ते आनन्दले उपदेश गर्नुभएको सो समारोह ज्ञानमाला संघका अध्यक्ष राजेन्द्रमुनि शाक्यको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको थियो। ज्ञानमाला संघका सल्लाहकार विश्वमान वज्राचार्य र छत्रराज शाक्य, ज्ञानमाला सभा महाचैत्य विहारका अध्यक्ष चकोरमान शाक्य, धर्मोदय सभाका शाखा अध्यक्ष विनियालाल वज्राचार्य, बौद्ध महिला सेवा समिति महाबोधि विहारका अध्यक्ष पूर्णमाया महर्जन, विद्यार्थी सुश्री सुमिता थापाले मन्त्रव्य दिनुभयो।

केन्द्राध्यक्ष देवेन्द्रमान शाक्यबाट परियति केन्द्रको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत, केन्द्रका सदस्य सर्जुलाल वज्राचार्यबाट स्वागत मन्त्रव्य, ज्ञानमाला संघका उपाध्यक्ष रत्नमान वज्राचार्यबाट धन्यवाद ज्ञापन, सुश्री सुनिता शाक्यबाट कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो। उक्त केन्द्रबाट ३३ जना परिक्षार्थीहरू सहभागीमध्ये २८ जना उत्तीर्ण भए।

दीपंकर परियतिको विविध कार्यक्रम

२१ श्रावण, ललितपुर। दीपंकर परियति शिक्षालयको वार्षिक उत्सव तथा बु.सं २५५४ समूहका बौद्ध परियति शिक्षाका उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई तथा आदर्श सरल माध्यामिक विद्यालयबाट उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई बर्माङ्का कम्पड्वानाचरिय सयादो उ. जाणुज्जोताभिवृश महास्थविरको सभापतित्व, उपासक मोतिलाल शिल्पकारको प्रमुख आतिथ्यत्वमा एक समारोहबीच पुरस्कार वितरण गरियो। केन्द्राध्यक्ष सुश्री अमिता धाख्वाबाट स्वागत भाषण, शिक्षिका सति धाख्वाबाट प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको सो कार्यक्रममा शिक्षालयका विद्यार्थीहरूले परियति शिक्षाको महत्व भल्काउने नाटक प्रस्तुत गरे। सोही अवसरमा आदर्श सरल मा.वि.का विद्यार्थीहरूबाट जयमङ्गल गाथा, नृत्य र मङ्गलसूत्र पाठ गरे। आदर्श सरल मा.वि.का सञ्चालक समितिका अध्यक्ष गौरीशंकर र प्रधानाध्यापक गीता प्रसाद लाखेले शिक्षालयका सहयोगी बोधिरत्न शाक्य पौसा र हेराकाजी शाक्यलाई संयुक्तरूपमा सम्मान गरियो। सुश्री रचना वज्राचार्य र मंगलदेवी शाक्यद्वारा धन्यवाद ज्ञापन गरिएको कार्यक्रममा दीपंकर परियति शिक्षालयका पूर्व व्यवस्थापक दिवंगत हेराकाजी सुइकाको स्मृतिमा मरणानुस्मृति भावनासहित सुगतिको कामना गरियो। दिवंगत सुइकाका माहिला सुपुत्र जुजुरत्न शाक्यले व्यवस्थापन कार्यभार वहन गर्नुभएको छ।

बुद्ध विहारमा दुर्लभ प्रवृज्या

३० श्रावण, काठमाडौं । आचार्य भिक्षु कुमार काशयप महास्थविरको उपाध्यायत्वमा अमेरिकामा जन्मी त्यहीं बरदेआएका वरदान तुलाधर र मैतीदेवीका अभिरूप तुलाधरलाई बौद्ध संस्कारअनुरूप दुर्लभ श्रामणेर प्रवृज्यादीक्षा प्रदान गरियो । श्रामणेर आनन्द र श्रा. नन्द नामले दीक्षा दिइएको हो । भिक्षु कोण्डन्यले प्रवृज्यासम्बन्धी धर्मोपदेश गर्नुभयो ।

बुद्धविहारमा सुभाषित ज्ञानमाला

३२ श्रावण, काठमाडौं । आचार्य भिक्षु कुमार काशयप महास्थविरको ८५ औं जन्मोत्सवको उपलक्ष्यमा सुभाषित ज्ञानमाला भजन, गणमहाविहारले प्रसिद्ध गायिका उपासिका रमना श्रेष्ठको टोलीले विशेष ज्ञानमाला प्रस्तुत गरेका छन् । बुद्ध विहारका प्रमुख तथा आचार्य भिक्षु कुमार काशयप धार्मिक कोषका अध्यक्ष भिक्षु कोण्डन्यले भजन समूहको उत्तरोत्तर प्रगति कामना गर्दै धार्मिक कोषबाट रु. ५,५५५- (पाँचहजार पाँचसय पचपन्न) प्रदान गर्नुभयो । ज्ञानमालाका अध्यक्ष भिक्षु शोभित महास्थविरले कुमार भन्तेको सुस्वास्थ्य कामनासहित भजन समूहको तरफबाट सो प्रदान गरिएको रकममा थप गरी रु. ११,१७०- प्रदान गर्नुभयो ।

धर्मोदय समाको चुनाव रद्द

३२ श्रावण, काठमाडौं । ६८ औं धर्मोदय सभाको वार्षिक साधारण सभा एवं चुनाव भाद्र ३ र ४ गते हुने सम्पूर्ण तयारी प्रकृया सम्पन्न भइसकेपछि अन्ततः यातायात बन्दको बहाना अधिसारी सम्पूर्ण चुनावी प्रकृया नै रद्द गरियो । स्वयं अध्यक्ष पण्डित बद्रीरत्न वज्राचार्यको अनुपस्थितिमा सभाका आजीवन सल्लाहकार लोकदर्शन वज्राचार्यको निवासमा बसेको बैठकले विवादास्पद ढङ्गले निर्णय गरेको सो कुरा स्वयं अध्यक्षलाई केही जानकारी नभएको सार्वजनिक भएपछि विवाद चुलिएको छ । यसपालि विशेषतः लुम्बिनी विकास कोषका कार्यकारिणी सदस्य भिक्षु कोण्डन्यले महासचिव र अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका सचिव भिक्षु धर्मसूर्ति महास्थविरले कोषाध्यक्ष पदमा उम्मेदवारी दिएके विषयलाई रोक्ने नियतका साथ संस्थापन पक्षले गैर जिम्मेवारी ढङ्गले चुनाव रद्द गरेका हुन् भनी विभिन्न संचार माध्यममा समाचार प्रकाशित भएका छन् । ऐतिहासिक एवं धार्मिक गौरवले सम्पन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पहिचान स्थापित धर्मोदय सभाले अनावश्यक विवादमा मुछिनु हुन्न भन्ने सम्बन्धित बौद्धहरूले चिन्ता व्यक्त गरेका छन् ।

धर्मोदयको चुनाव पुष्पमा हुने

१६ भाद्र, काठमाडौं । धर्मोदय सभाले साधारण सभा आउँदो पुष २ गते र कार्यकारिणी समितिको चुनाव ३ गते गर्ने निर्णय गरेको छ । चुनावी प्रकृया रद्द गरी विवादमा तानिएको सभाले बडा दशै, तिहार, कथिनोत्सव, विवाह, ब्रतबन्धत तथा अन्य राष्ट्रिय पर्वहरूका कारण पुषमा संचालन गर्ने निर्णय गरेको छ भने निर्वाचनसम्बन्धी विस्तृत जानकारी पछि प्रकाशित गर्ने भनी यौटा राष्ट्रिय दैनिकमा विज्ञापन प्रकाशित गरेको छ ।

करुणा बौद्धको वार्षिक एवं अमृत दिवस

५ भाद्र, तानसेन । करुणा बौद्ध संघ बौद्ध विहारको १५ औं वार्षिकोत्सव तथा दिवंगत आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको २१ औं गुणानुस्मरण दिवस भिक्षु आनन्दको प्रमुख आतिथ्यत्व एवं करुणा बौद्धका अध्यक्ष छत्रराज शाक्यको सभापतित्वमा बौद्ध विहार होलाङ्गदीमा बुद्धपूजा, शीलप्रार्थना, धर्मदेशना आदि विविध धार्मिक कार्यक्रमसहित सम्पन्न भयो । अध्यक्ष छत्रराज शाक्यले तानसेनमा जन्मनुभएका महानायक आचार्य भिक्षु अमृतानन्दको बहुआयामिक व्यक्तित्व बारे चर्चा गरी तानसेनका विभिन्न विद्यालयमा भिक्षु अमृतानन्द स्मृति छात्रवृत्ति, भिक्षु कुमार काशयप छात्रवृत्ति, अनागारिका मुदिता स्मृति छात्रवृत्तिहरू विगत दशकादेखि आफ्नो व्यवस्थापनमा संचालन भइरहेको गतर्वदेखि ती छात्रवृत्तिहरू करुणा बौद्ध छात्रवृत्ति समितिलाई उचित व्यवस्था एवं समन्वयार्थ जिम्मेवारी सुम्पेको जानकारी गराउनुभयो ।

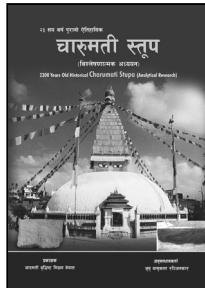
उपाध्यक्ष विश्वमान वज्राचार्यबाट स्वागत भाषण, सहसचिव संजयराज शाक्यबाट वार्षिक प्रतिवेदन, कोषाध्यक्ष विरेन्द्रकाजी शाक्यबाट ५ लाख ४२ हजारको आय व्यय प्रस्तुत गरिएको सभामा ज्ञानमाला सभा महाचैत्य विहार टक्सारका अध्यक्ष चकोरमान शाक्य, प्रेस स्वतन्त्रता सेनानी मेघराज शर्मा, ज्ञानमाला संघ आनन्द विहारका अध्यक्ष राजेन्द्रमुनि शाक्य, बौद्ध युवा संघ महाबोधि विहारका अध्यक्ष प्रविणराज शाक्य, बौद्ध महिला संघकी अध्यक्ष पूर्णमाया महर्जनलगायत वक्ताले करुणा बौद्ध संघलाई शुभकामना मन्तव्य दिनुभयो । सोही बेला भिक्षु अमृतानन्दको स्मृति चिरस्थायी गर्न हालै स्थापित भिक्षु अमृतानन्द स्मृति संग्रहलाई नै विकास गरी भिक्षु अमृतानन्द स्मृति संग्रहालय निर्माण गर्न करुणा बौद्ध संघले नेतृत्व लिनुपर्ने सुझाव

प्रस्तुत गरियो । करुणा बौद्ध संघका संरक्षक एवं धर्मानुशासक त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमार काशयप महास्थविर अस्वरथ हुँदा स्वास्थ्योपचारार्थ संघले रु. ९०,०००— र ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारलाई रु. ५०००— आर्थिक सहयोग प्रदान गरिएको थियो ।

राष्ट्रपतिद्वारा चारूमती लोकार्पण

७ भाद्र, काठमाडौं ।

चाबहिलस्थित ऐतिहासिक र धार्मिक महत्वको चारूमति स्तूपको बारे विश्लेषणसहित अनुसन्धानात्म पुस्तक चारूमतीको राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवले एक समारोहबीच लोकार्पण गर्नुभयो । बौद्धदर्शन, कला र संस्कृतिका अध्येयता जुनु बासुकला र जितकारले लेख्नु भएको सो पुस्तकको प्रकाशन चारूमती बुद्धिश्व मिशन नेपालका अध्यक्ष भिक्षु तपस्सीधम्मको अगुवाइमा भएको थियो । पुस्तकमा सम्राट अशोक र चारूमती, चारूमती स्तूपको वरिपरिका अभिलेख, चारूमतीको ऐतिहासिक तथ्यका विषयलाई समेटिएको छ ।

संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशीले चारूमती स्तूप विश्वसम्पदा सूचीमा राख्नु उपयुक्त भएको धारणा राख्नुभयो । चारूमती बुद्धिश्व मिशन नेपालका अध्यक्ष भिक्षु तपस्सीधम्म, सचिव विजयरत्न तुलाधर, पुस्तकका लेखक बासुकलाले चारूमती स्तूपको विषयमा राज्यस्तरबाट अध्ययन गर्न उच्चस्तरीय आयोग बनाई विश्वसम्पदा सूचीमा राख्न पहल गर्न माग गरे । श्रीलंकाका राष्ट्रपति महेन्द्र राजपक्षको शुभकामना सन्देश पठाइएको सो सभामा राष्ट्रपतिका धार्मिक सल्लाहकार भिक्षु कोटुगोड धम्मावास महास्थविर, नेपालका भिक्षुहरू ज्ञानपूर्णिक, मैत्रीलगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

धर्मावासको विशेष धर्मप्रवचन

७ भाद्र, ललितपुर । श्रीलंकाली राष्ट्रपति महेन्द्र राजपक्षका धार्मिक सल्लाहकार एवं अमरपुर निकायका सभापति अग्गमहापणिङ्गत भद्रत कोटुगोड धम्मावास महास्थविरद्वारा सुखी होतु नेपालको आयोजनामा अशोक पार्टी प्यालेसमा विशेष धर्मप्रवचन सम्पन्न भयो ।

नेपालभाषासम्बन्धी पुरस्कार प्रदान

७ भाद्र, काठमाडौं । प्रसिद्ध कविकेशरी चित्तधर हृदयको १०५ औं जन्मोत्सवको उपलक्ष्यमा नेसं. ११३० को 'चित्तधर सिरपा' विनियालाल बज्जाचार्यलाई, 'ठाकुरलाल सिरपा' केशरत्न शाक्यलाई, 'मोतिलक्ष्मी सिरपा' प्रकाश प्रधानाङ्क, 'भाषाथुवा' चित्तरञ्जन नेपालीलाई नेपालभाषा परिषद्ले एक विशिष्ट समारोहबीच हस्तान्तरण गरेको छ । परिषद्का अध्यक्ष फणिन्द्ररत्न बज्जाचार्यको सभापतित्वमा सो पुरस्कार एवं उपाधि प्रदान गरिएको हो ।

श्रीघःमा गुलाधर्म समाप्ति

१४ भाद्र, काठमाडौं । गुलाधर्म समाप्तिको उपलक्ष्यमा नेपालका संघउपनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको समुस्थितिमा एक धार्मिक समारोहको आयोजना गरी गुलाधर्म देशना समापन गरियो । महिनाभरि भिक्षु, अनागारिकाहरूबाट भिक्षु गौतम र दाताहरूको विशेष प्रयासमा धार्मिक उपदेश सम्पन्न भयो । विहारमा दिनहुँ सामूहिक धर्मचक्रप्रवर्त्तन सूत्रपाठमा नियमित सहभागीहरूलाई खाता ओढाई सम्मानित गरियो । अन्त्यमा भन्ते गुरुमालगायत सम्पूर्ण श्रद्धालुहरूलाई भोजन दान गराइयो ।

प्रतिक्षारत सम्पूर्ण जातक प्रेसमा

सम्यक् सम्बूद्ध हुने बोधिसत्त्वको सम्पूर्ण कथात्मक ५४७ वटा जातक कथाहरू २०-३० बाइ ८ साइजमा २५०० भन्दा बढी पृष्ठको जम्मा ६ भोलुममा प्रकाशित हुने भएको छ । नेपाल भाषाअन्तर्गत त्रिपिटक विधामा ख्यातिप्राप्त अनुभवी अनुवादक उपासक दुण्डबहादुर वज्जाचार्यद्वारा अत्यन्त सरल भाषामा अनुवाद कार्य सम्पन्न भई प्रकाशनार्थ प्रेसमा गइसकेको शुभसमाचार प्राप्त भएको छ । हाल सीमित रूपमा मात्र प्रकाशित हुने ती अतीव धर्मगौरवपूर्ण ग्रन्थ प्राप्त गर्न चाहने पाठक वर्गले प्रत्येक थेरवादी विहारका प्रमुख भन्ते/गुरुमां वा बौद्ध संघसंस्थाहरूसँग अग्रिम सम्पर्क गर्न सकिने व्यवस्था मिलाइएको छ । स्मरणीय रहोस् श्रद्धालु प्रकाशक दाता परिवारबाट नेपालभाषामा प्रकाशन हुने ती महत्वपूर्ण जातक ग्रन्थहरूको बित्रीबाट उठ्ने सम्पूर्ण रकम त्रिपिटक बौद्ध ग्रन्थ प्रकाशन कोषमा जम्मा हुने व्यवस्था गरिएको बुद्धशासनिक धर्मगौरवको विषय सम्बद्ध सबैका लागि सुखकर विषय हो ।

कुमार बन्तेलाई अद्वालुको सहयोग

२६ भाद्र, काठमाडौं।
आनन्दकुटी विहारका
प्रमुख ८५ वर्षीय
आचार्य भिक्षु कुमार
काश्यप महास्थविर
बुद्ध विहारमा
अ । र । म । स । थ
बस्तुभएका उहाँलाई
नियमित हप्ताको
दु इ' प ट क
डाइलइसिस गर्ने
कार्य भइरहेको छ ।

उपचारका लागि धार्मिक उद्योगसहित विभिन्न तौरतरिकाले
विशेष सहयोग गर्नुहोने सबैलाई श्रद्धेय महास्थविर भन्नेले हार्दिक
साधुवादसहित मैत्रीपूर्ण आशीर्वाद प्रदान गर्नुभएको छ । अस्वस्थ
कुमार काश्यप भन्तेलाई दान प्राप्त भएको विवरण आज्ञानुसार गत
आनन्दभूमिमा जस्तै जानकारीको लागि प्रस्तुत गरिएको छ :-

सहयोग गर्नेहरू : सुभाषित ज्ञानमाला भजन समूह,
गणमहा विहार- ११,१७०।, मुनिविहार उपासक-उपासिका परिवार,
भक्तपुर-१०,५९०।, संघरत्न शाक्य तथा दानशोभा शाक्य-खौमा
भक्तपुर-१०,५००।, फ्रा. खु विशाल धम्मसोभन महास्थविर प्रमुख
उपासकोपासिका, बौद्धसमकूट विहार-भक्तपुर- १०,१००।, अमिताभ
तुलाधर, गैहीधारा- १०,०००।, Ven. Koutugoda

Dhammadavasa Mahathera, Sri Lanka \$ 50/-
(Singapore), Rev. Junsei Terasawa, c/o Bhikshu

Pragyaratna, Rs. 2000/-, Malaysian Upasica Sister
Lean Loo, c/o Chini Guruma- Rs. 7000/-, भिक्षु
शाक्यानन्द समृति गुथि, तानसेन-पाल्या, ५,५५५।।

रु. ५००० दिनेहरू : ओजेश वज्राचार्य-छाउनी, सुगतदास
मानन्धर-स्वयम्भू, नेत्रबहादुर बान्तवा, तीर्थ बहादुर मानन्धर-
चसान, जुजुभाइ/शान्ता मानन्धर ।

दोलेन्द्ररत्न शाक्य-ल्पु ३,०००।, नुच्छेरत्न तुलाधर,
कमलपोखरी ३,०००।, रु. २००० दिनेहरू : उषा/गोविन्द शाही,
कमलरत्न/अमृतशोभा तुलाधर-जमल, संघवती गुरुमां-धर्मकीर्ति
विहार, काजी बहादुर शाक्य-मानभवन, पुष्परत्न/सानुमैया तुलाधर-
स्वयम्भू, रु. १५०० दिनेहरू : कमला खड्गी-बनस्थली,
त्रिरत्न/अकिलशोभा मानन्धर-चसान, शारदा रंजितकार, डल्लु,
शाक्यान शाक्य-भक्तपुर ।, सागरमान वज्राचार्य, मखन १,१००।-
, रु. १००० दिनेहरू : पञ्चवीर सिंह तुलाधर-लाजिम्पाट, दि. मथुरा
मानन्धरको समृतिमा, सानु महर्जन-मर्सु, बिमला शाक्य-स्वयम्भू
आशाभाई तण्डुकार-धर्मवक्त्र विहार, चित्रा तुलाधर-तीनधार पाठशाला ।

रु. ५०० दिनेहरू : अनागारिका वीर्यपारमिता-चापागाँड़, विजय

तुलाधर-झावाबहा; बसुभरा रंजितकार-नक्खु, तेजसिद्धि वज्राचार्य ।

श्रद्धालुहरू तथा अन्य खुद्रा प्राप्त जम्मा रु. ४,८९५।-
स्वास्थ्य उपचारार्थ प्राप्त भएका छन् । बुद्धविहार परिवारलगायत
समस्त सहयोगीहरूलाई श्रद्धेय आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप
महास्थविरले मैत्रीपूर्ण साधुवाद व्यक्त गर्नुभएको आज्ञानुसार जानकारी
गराउँदछु ।

प्रस्तुति- भिक्षु कोण्डन्य
प्रमुख, बुद्धविहार भृकुटीमण्डप
kondanya@soon.com

फोन : ०१-४२५०५८९ (नगर कार्यालय)
Website: www.dhamma.org

विपश्यना शिविर तालिका

प्रस्तुति: सुश्री सकुन्तला प्रधान
प्रिन्सिपल, परोपकार उच्च मा.वि.

शिविर	धर्मशृङ्ख-१	धर्मशृङ्ख-२	धर्म जननी	धर्म पोखरा	धर्म तराई	धर्म विराट	धर्म चितवन	धर्म कित्ति
दश दिवसीय आश्विन	१६-२७	१६-२७	१६-२७	१४-२५	१७-२८			०३-१४
सतिपटान शिविर आश्विन-कार्तिक							२२-०१	
१ दिवसीय शिविर आश्विन	१४		१४				०७	